

Kitobsiz taraqqiyotga,  
yuksak ma'naviyatga  
erishib bo'lmaydi. Kitob  
o'qimagan odamning  
ham, millatning ham  
kelajagi yo'q.

Shavkat MIRZIYOYEV



ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

1931-yildan chiqsa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2017-yil 26-iyul, chorshanba № 59 (9020)

муерфат

## Yoshlarga oid davlat siyosati – amalda



## Биз Ватанга таянчмиз!

**Бухоро шаҳридаги қўхна ва сўлим Лаби ҳовуз мажмуасида ана шундай шиор остида ёшлар байрами ўтказилди.**

Бухоро вилояти ҳокимлиги, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи вилоят кенгаси, вилоят маданияти бошқармаси ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигига ташкил этилган тадбирда умумталим мактаблари, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими мусассалари ўқувчилари, олий ўқув юртлари талабалари, жамоатчилик вакилари иштирок этди.

Байрам доирасида ўтказилган

тадбирларда асосий эътибор Президентимизнинг 2017 йил 5 iyulдаги «Ёшларга oid давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини кўплаб-куватлаш тўғрисида» ги тарихий фармонни имзолади. Шу кундан эътиборан мамлакатимизда ёшларга oid давлат сиёсати билан шугулланадиган янги тузилем — Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолияти бошлади.

(Давоми 4-бетда)

## Хунармандларниң совғалари тайёр

Бу йил ўн биринчи бор ўтказиладиган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалини юксак савиядаги ташкил этиши ва ўтказиш бўйича Самарқандда тузилемган ишчи гуруҳлар томонидан зарур чора-тадбирлар кўримоқда.

Фестиваль қатнашчилари ва меҳмонлар учун халқ амалий санъати ва халқ хунармандчилиги науналарни кўргазмаларини ташкил этиши гуруҳи ҳам айни пайтда тадбирларга пухта тайёргарлик кўрмоқда.

— Анъанага кўра, бу йил ҳам Регистон майдонидаги асосий саҳна ва амфитеатр атрофи юртимиз хунармандлари томонидан тайёрланган миллий хунармандлик ва халқ амалий санъати науналар билан безатилиди, — деди «Хунарманд» уюшмаси Самарқанд вилояти худудий бошқармаси бошиғи Баҳтиёр Ботиров. — Мирзо Улуғбек мадрасаси, Хунармандлар маркази ҳамда фестивали иштирокчилари жойлашган меҳмонхоналарда хунармандлик маҳсулотлари, миллий чолгу асбоблари, тарихий либослар кўргазмалари ташкил этилади. Бунинг учун нафакат самарқандлик, балки юртимизнинг турли худудларида фолият кўрсатадиган хунармандларнинг кулолчилик, темирчилик ва мисгарлик, илакчилик, зардўзлик ва бошқа маҳсулотлари келтирилди. Ҳусусан, миниаторорчи-мусавиirlar Ҳабиб Турдиалиев ва Мансур Нуруллаев томонидан сполот товокларга «Шарқ тароналари» ёзуви билтиган тўрт хил ўлчамдаги маҳсулотлар, Шавкат Зоҳидовнинг зар билан жило берилган зардўзлик буюмлари, ургутлик



хунарманд Мавлуда Ҳамдамованинг турли кашталари, Сайёд Жўраев ва Феруз Бердиевнинг тери ва ҷармга ишлаган кўркем ва бежирим ашёлари жамланди. Хунармандларимиз мис, кулолчилик, чинни идишларга ҳамда гила ва турли матоларга Самарқанднинг диккатга сазовор жойлаштирилган буюмлар тайёрлашни бошлиди. Миллий анъана ва қадирялар асосида яратилган халқ қаҳрамонлари ҳайкалчалари, ўймакор науслар солинган мўжжаз сандикчалар, митти миллий мусиқа асбоблари ҳам хорижлик меҳмонлар учун Самарқанддан, «Шарқ тароналари» фестивалидан инутимас эсдаликови совға бўлади, деб ўйлаймиз.

Фестиваль кунлари «Хунарманд» уюшмаси вилоят бошқармаси, вилоят давлат музей-кўриқоноси ва Ўзбекистон Бадийи академияси Самарқанд бўлими ҳамкорлигига Самирканда шаҳридаги «Чорсу» тасвирий санъат галереясида халқаро кўргазма ўтказиш режалаштирилган. Ушбу тадбирда 1997 йилдан бўён «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалида намойиш этилган нодир чолгу асбоблари, иштирокчиларнинг миллий либослари, самарқандлик рассомларнинг рангтасвар асарлари намойиш этилади.

F.ҲАСАНОВ,  
ЎзА мухбири

## Ёшлар иттифоқи том маънода ёшлар манбаатини ҳимоя қиладиган, орзу-умидлари, иқтидор ва салоҳиятини рӯёбга чиқара оладиган тизим бўлади

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2017 йил 5 iyul куни «Ёшларга oid давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини кўплаб-куватлаш тўғрисида» ги тарихий фармонни имзолади. Шу кундан эътиборан мамлакатимизда ёшларга oid давлат сиёсати билан шугулланадиган янги тузилем — Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолияти бошлади.

Ташкилот олдида турган муҳим вазифалар ва уларни рўёбга чиқариш бўйича амалга оширилаётган ишлар хусусида ЎзА мухбири Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий кенгаш раиси Қаҳрамон КУРОНБОЕВ билан сұхбатлашди:

— Қаҳрамон Кўчкоро-вич, янги ташкилотга аксарият ёшлар хайрихонлик билдиримоқда. Лекин бирор шубҳа билан қароётганлар ҳам йўқ эмас. Буни ўз вақтида катта орзу-мақсадлар билан ташкил этилган «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати барча ёшларнинг том маънодаги таянчи ва сунячига айланана ол-

магани билан изоҳлаш мумкин. Бундай ҳолат қайта тақорламаслиги учун ёшлар иттифоқи нима ишлар қўлмокчи?

— Аввалин, ёшларни тинглаш механизмини йўлга кўяшимиз. Баландларвоз гапларни бўғун замон кўтармайди. Бундай усул билан ёшларнинг қалбига йўл топиш кийин. Амалий ишлар керак. Илгари ёшлар таш-

## Vatanimiz mustaqilligining 26 yilligi oldidan

килоти ёшлар ҳаётидаги қандай долзарб муаммоларни мухокама этмасин, уларнинг аксарияти ўша ташкилотдан нарига ўтмас эди. Бир марта дардини, ташвишини айтган йигит ёки миз машина шундай муносабатни кўргач, кайтиб бундай ташкилотга ишонмас, ўз билганича йўлида давом этаверади. Ёшлар иттифоқи ташкилий тузилемасида юкоридан пастга қараб эмас, ҳар томонлама ҳаракатлана оладиган механизмни жорий қилямиз. Яъни, ёшларнинг фикри, орзу-интилишлари, мақсади, энг муҳими, муаммоларни тинглаш, уларни ўз ўринда ҳал килиш принципи асосида иш тутилади. Ташкилотнинг энг кўйи бўғинидаги йигит ёки қизининг фикри, ўртага таш-

лаган муаммоси, таклиф ва тавсиялари, аввало, ўша туман, вилоят даражасида ҳал этилиши зарур. Үнда ҳал бўлмаса, Президент девони, Олий Мажлиси Сенати доирасига олиб чиқилидаги. Бундан бўён муаммони фақат ўрганиш эмас, балки уни ҳал этиши ўзини боради. Ёшлар биздан шуни кутяпти. Бугунги глобаллашетган

ҳаёт қанча мурakkab бўлмасин, биз ўз келажагимиз хақида чиндан қайғурсак, Ўзбекистон фуқароси бўлган бирорта ёшни эътибордан четда қолдиришга ҳаққимиз йўқ.

— Куни кечга Ёш олимлар ва Ёш тадбиркорлар ассоциациялари, Ижодкор ёшлар уюшмасини тузиш тўғрисида қарор

қабул қилинди. Йил охирiga шунга ўхшаш тузилмалар сони 30 га этиши кутилоқда. Ҳар бирининг фаолиятини ташкил этиши ва юритиш тўлиқ ёшлар ихтиёрига бериляпти. Бундай кенг кўлламили ишни уddaлашнинг масъулияти ҳам шунинг яраша бўлади.

— Президентимиз ёшларга бунёдкор куч сифатида қараб, уларнинг имкониятларига катта ишонч билдириди. Ҳаммамизни бир мақсад, бир нога бирлашибдириди. Ҳамма нарса бошида кийин. Ёшлар ёшларга тасъир кўрсатадиган, ўз тақдирини ўзи белгилайдиган, ўзлари ўзларига кўмак, далда беришига имкон яратиш вақти келди.

(Давоми 2-бетда.)

ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ТОМ МАҢНДА ЁШЛАР МАНФААТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИГАН,  
ОРЗУ-УМИДЛАРИ, ИҚТИДОР ВА САЛОХИЯТИНИ РҮЁБГА ЧИҚАРА ОЛАДИГАН ТИЗИМ БҮЛАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Президентимиз Ёшлар иттифоқи таркибидаги Ёш олимлар уюшмаси, Ёшлар туризми уюшмаси, Спорт клублари ва фитнес марказлари уюшмаси, Имконияти чекланган ёшлар уюшмаси, Ёшларга ижтимоий-психологияр ёрдам кўрсатиш маркази каби тузилмаларни ташкил этишини таклиф килинганида мана шу йоядан келди чиқсан эди. Аблатта, Иттифоқ янги уюшмаларга ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатиб, ишни мувофиқлаштириб боради. Колаверса, ҳар бирига улар билан бевосита ишлайдиган хукумат азъолари ҳам бириттириб қўйилиши унинг самараодорликгини тъъминлашга хизмат қиласди. Масалан, таълим тизимидағи ёшлар билан Буш вазир, олий ва ўрта маҳсус ҳамда ҳалқ таълими вазирлари, ёшлар тадбиркорлари ва фермерликни кўллаб-куватлаш билан Буш вазирнинг биринчи ўринбосари, Буш вазир ўринбосари ва Савдо-саноат палатаси раиси, ёшлар ташаббусларини кўллаб-куватлаш билан Президентнинг давлат маслаҳатчиси ва маданият вазири доимий иш олиб бориши белгиланди.

Шундай имконият ват шароитлар яратилган бўлсада, барча ишларнинг ҳара-катлантирувчи кути — жойлардаги ёшлар иттифоқи тузилмасидир. Ёшларнинг истеъоди ва салоҳиятини юзага чиқаришга ҳаракат килмаса, турган гапки, жамиятда обўр-эътибор қозонламайди. Аммо бу факат истеъодли ва жонкуяр ёшлар теграсида ўралашиб келиш, дегани эмас. Олдинги хатолардан хулоса чиқариб, ҳар бир ёш билан алоҳида ишлаб, уларни ўрганиши, индивидуал ёндашган холда фаоллар сафиға қўшмагунимизча мақсадимизга эришдик, дея олмаймиз. Бизнинг барча режаларимиз шунга караштаган. Дейлик, касб-хунар коллежида ўқийдиган йигит замонавий ахборот технологияларини хажи ўзлаштирган, компьютер дастурларини яратишга кодир. Уни ёшлар иттифоқига жалб этиб, замонавий электрон курилмалар учун янги дастурлар ёзиш, шу соҳадаги тадбиркорлик фаолиятига йўналтириш айни мудда. Агар бу ишни биз қўймасак, четдаги фаразгўй кучлар фарзандларимизнинг билими ва қобилиятидан ўз максади йўлида фойдаланади. Шунинг учун янги уюшманни ташкил этиб, энди ишни юрита олармиканмиз, деган ҳадик билан яшашдан кўра, бор имкониятларни ишга солиб, эртага юзага келиши мумкин бўлган

кatta-кatta муаммоларнинг  
олдини олган маъқул.

— Президентимиз “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг IV курултайдаги маъруzasида ёшларни манфаатдор қилиш түгрисида гапирди. Бу борада қандай амалий чоралар кўриш мўлжалланган?

— Биз ёш авлодга шунчаки расмий ташкилот аъзолигини эмас, уларнинг манфаатини том маънода химоя кила оладиган муассасаси тўғрисида гапиряпмиз. Бошқа томондан, Иттифоқка бирлашувчи биронта ҳам йигит-қиз бошқа сафдошлиридан кам масъулият билан яшамаслиги, ишламаслиги керак. Ёшлар учун ҳамиша интиладиган бир маёқ зарур. Шундагина биз уларни ишонтиришимиз, бир максад сари йўналтиришимиз мумкин. Карьера кўплаб ёшлар учун ана шундай жозабдор маёқ вазифасини ўташи табиий. Зеро, ёш кадрлар салоҳиятидан оқилона фойдаланган, уларга ишонган мамлакат ҳамиша тараққиётга юз тутган. Бунга мисолларни ўзимизнинг тарихимиздан ҳам истаганча топишмиз мумкин.

Президентимиз Ўзбекистон ёшлар иттифоқи давлат ва жамият учун разъярбадарларни тайёрлаб берадиган ўзига хос марказ бўлиши, замонавий тилда айтадиган бўлсак, ёшлар учун "социал лифт" вазифасини бажариши керак, деялоҳида таъкидлади.

Фикрлаш бир жойда түхтаб турмагани каби замон, тарақкүйт ҳам мудом ҳаракатда. Мана шу жаралын билан қадам-бакадам юриши, ҳатто эртага нима бўлишини олдиндан кўра билиш учун, аввало, янги фикр, янгича қараш зарур. Катта орзу-умидлар билан кириб келаётган ҳар бир йигит-қизда ана шу янги

Халқи фарзанды шу жи  
Фикр, ижебий маънода  
“портлаш эффицити” мавжуд.  
Улар мамлакат ҳаётини,  
ҳатто тараққиёт мурватини  
зарур томонга буришга  
қодир бўлади. Шунинг учун  
бу улкан салоҳиятдан  
окилона фойдаланиши катта  
ижтимоий аҳамиятга эга.  
Фидойи ёш раҳбарларнинг  
мамлакат бошқарув тузил-  
маларига келиши чинаками-  
га янгина рух, янгина нафас  
олиб келади ва бутун иж-  
тимоий ҳаётга таъсир  
кўрсатади. Бундай ғайрат-

турбади. Булдан каларга ёшларни давлатимиз раҳбари қўллаб-кувватлаб, ишонч билдиримоқда. Ўзбекистон ёшлар итифоқи ташкилотларида ўзини ижобий жиҳатдан кўрсатган ходимлар Давлат бошқаруви академиясида билим ва марака ошириб, ҳокимлик вазирликлар тизимида раҳбарлик лавозимлари учун асосий номзодлар бўлади,

деди. Бу йўлда дастлабки амалий қадам ташланди. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан Президент хузуридаги давлат бошқарувчи академияси қошида ёшлилар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти ташкил этилмоқда. Бу институт нафакат билимли, ташаббускор ва ташкилотчи кадрларни захирасини, балки ёшлилар муаммоларини ўрганишнинг бутун бошли бир тизимини яратади. Демак, юқоридаги айтилгандике, ёшларни кийи наётган муаммолар нафақат жойида ҳал этилади, балки улар имлый асосланганга тарзда ўрганилади, мониторинг қилинади ва келгусида бундай муаммоларни жамиятимиздан бутунлай супуриб ташлаш имконияти пайдо бўлади.

Жорий йилнинг 1 сентябридан бошлаб ўрта маҳсус, касб-хунар таълими мусассасаларида «ёшлар етакчиси» вазифаси юкла-тилган ходимга ўрта маҳсус, касб-хунар таълими мусассасининг директор жамғармаси маబлаглари хисобидан олий маълумотли ўқитувчи базавий тариф ставкасининг 50 фоизи мигдорида ҳар ойлик устама белгиланади.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг фаол аъзоси бўлган олий таълим мусасасаларининг бакалавриат ва магистратура босқичлари талабаларига ўртача ўзлаштириш кўрсаткини 86 фоизи ва ундан юкори бўлганда тақдирда таълим бўйича тўлов контракти миқдорининг 35 фоизи Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг ривожлантириш жамғармаси маблағлари хисобидан тўлнанди.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи тизимида уч йил ва ундан кўп муддат давомидан фаол ишлаб келаётган ходимларга уй-жой сотиб олиш учун ипотека кредитининг бошланғич тўлови ўзбекистон ёшлар иттифоқининг ривожлантириш жамгармаси маблағлари хисобидан тўланади.

Мамлакаттингижитимиийи-  
сиёсий хаётида фаол иш-  
тирок эттаётган ёш оиласлар-  
ни янада кўллаб-куватлаш,  
уярнинг ўй-жой ва маций-  
шароитларини яхшилаш-  
максадида 2018—2021 йил-  
ларга мўлжалланганг. Ёшлар-  
уйларини барпо этиш дас-  
тири ишлаб чиқилид.

Ушбу дастурда барча ий-  
рик шаҳарларда — кўп  
қаватли, кишлоп туманлари-  
да — 1-2 қаватли намуна-  
вой лойиҳалар асосида ар-  
зон уйлар ёшларнинг уй-  
жига бўлган эҳтиёжидан  
келиб чиқиб курилиши на-  
зарда тутилган.

— Эш авлодга эътибор-  
сиз қараб бўлмайди.  
Уларнинг тақдирига бе-

фарқликнинг товони катта бўлиши шубҳасиз Айни пайтда ёшларни кийнаб келаётган бир қанча долзарб муаммолар бор. Масалан, ишсизлик...

— Ҳақиқатин айтдингиз.  
Ёшлар бандлыгын таъминлаш масаласи биз учун эң долзарб вазифа бўлиб қолмода. Ҳар ўкув ийли тугаши арафасида турли вазирлигу идоралар, давлат ташкиллари па корхоналарни тадбиркорлик тузилмалари коллеж битирувчиларини иш билан таъминлаш бўйича ўз имкониятидан келиб чишиб, шароит, имконият яраттилизмис, дейди. Таълим мусассасалари мутасаддилари ҳам битирувчиларни ишга жойлаштириш учун елиб-игуради. Битирувчилик нинг қўлида тўрт томонида шартнома, ишил-жойлик бўяпти. Бу, албатта, расмий маълумотларда шундай Амалла-чи?

Бугун юртимизда ёшлар учун янги иш ўринлари яратып борасында катта ишлар килинаётганини инкор этмашаған холда, айтып мүмкінки, уларнинг меҳнатда тобланаби, ҳалол ризқ топишни ўз оиласи, ота-онасига нағи тегиси учун ҳамма ҳам бирдад ҳаракат қила-

Давлатимиз раҳбари ушбу ачиқ ҳақиқатини бежиз эслатмади. Ахир ўзингиз йўланг, ишсизларнинг аксариитини коллеж битирувчилари ташкил этади. 2016 йили 477 минг 743 йигит-киз коллажларни битириб чиққан ва уларнинг 438 минг 503 нафари иш билан таъминланган, деган статистика берилган. Президентимиз ҳақли савонлич ўртага кўйди: «Бу рақамларга қанчалик тўғри! Агар барча коллеж битирувчилари ишга жойлашшетган бўлса, ишсиз ёшлар қаердан пайдо бўляпти? Коллеж битирувчилари билан тўрт томон-лама шартномаларни номи гагина имзолаб, ўзимизни ўзимиз алдамяппимизми?»

Давлат ёш йигит-кызини  
ишга жойлаштириш учун  
шунча қайтуриши нима  
учун? Таълим муассасаси  
қоғозбозлик учуринча хар  
қандай корхонага битирүв-  
чины ишга жойлашни гап-  
лашиб берса, битирүвчи ду-  
келган ташкилдотн шарт-  
номага мұхр қўйб бериш-  
ни илтимос кылса, корхона  
йизда йўқ бўш иш ўрни учун  
сўраб келган одамнинг  
шартномасини имзоласа —  
бундай кўр-кўрана ёндашув-  
кимга фойда, кимга заарат?

Хәйтә ким яхши? Күләмдә, халықтардың? Күләмдә, халықтардың? Хәйтә ким яхши яшайды? Күләмдә хұнари бор хечқан қоқымайды, бирор-дан кам бўлмайди. Шу боиси халқимиз азалдан фарзандини болалигиданоқ уdda-буронликка, тадбир билан иш юритишига ўргатган. Хұнар эгаллашига кўмак-

лашган. Бундай болалар кун келиб, ўзи мустақил меҳнат қилиб, хунари, тадбиркорлиги ортидан қаддини ростлайди, оиласини, давлатни бой қиласди. Хунармандлик йўналишидаги тадбиркор ёшлар, айниқса, қизларнинг касаначилик билан банд бўлиши учун кулай шароит яратиб бериш, буборада бўй турган обьектлардан имтиёзли шартлар асосида жой ажратиш, мини-технологиялар, асбоб-ускуна вазару жихозлар ўрнатиб берилишига эришиш Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг энг муҳим ва-зифаларидандир.

Эш хунармандларга хомашё сотиб олиш учун кредит бериси, ўз бизнесини бошлаган ёш тадбиркорлар томонидан Пенсия жамғармасига тұланыдиган сугурта бадалини олинган кредитларни көпшаша йұнталириши тизими жорий этилиши бударадаги имкониятларни яныла көнгайтирады.

Ана шундай ниҳоятда ҳәёттый эхтиёждан келиб чи-қиб, давлатимиз раҳбари олдимизга мухим вазифа — ёшларни иш билан таъминлаш учун улар ўртасида тадбиркорлик<sup>14</sup> ривожлантириш, бу беңди янги имкониятлар яратиш массадиди ҳар бир туман марказида, шаҳарда ёшлар тадбиркорлик кластерларини ташкил этиш вазифасини күпли.

— Тадбиркорлик клас-терлари нима?

— Кластер — умумий фолиент на хизмат кўрсатиш йўналишига эга, бир-бира ни тўлдурувчи, географик жиҳатдан бир-бирига яхин корхоналар гурухидир. Кластэрлар одатда маҳаллий доирадаги турли ташкилотларнинг иктинослашган тармомги бўлиб, уларнинг ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатиш фаолияти иккинчлисингин тижорат, товар айирбошлиш, илмий тадқиқот ёки истевъмол фаолияти билан узвий боғлиги бўлади.

Президенттің ана шундай тадбиркорлар кластерлары фойлиятини йўлга кўйиш учун электр энергияси, табий газ, сув ва транспорт коммуникацияси, алока воситалари ва интернетга узалиши имконияти мавжуд бўлган худудларда фойдаланилмай ётган давлат обьектлари ўш тадбиркорларга «ноль» кўйматда ижарага берилишини таъкидлагани бу борада жуда катта имконият яратади. Сабаби, бундан кейин барча худудларда

Калынбеков А.А. 1994-жарда ташкил этилаётган иктисадий зоналарда, шаҳарларда кичик саноат зоналарида Узбекистон ёшлар иттифоки аъзоси бўлган ёш тадбиркорлардан ижаҳа ҳақи олинмайдиган тартиб жорий этилади.

(Давоми З-бетда.)

2017-yil 26-iyul, № 59 (9020)

# ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ТОМ МАҲНОДА ЁШЛАР МАНФААТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИГАН, ОРЗУ-УМИДЛАРИ, ИҚТИДОР ВА САЛОҲИЯТИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРА ОЛАДИГАН ТИЗИМ БЎЛАДИ

(Давоми.  
Боши 1-, 2-бетларда.)

Тасаввур қиялпизми, ёш тадбиркорга ишини юритиб, ўзини ўнглаб олиши учун жуда катта имконият, имтиёз бу!

— Аччик бўлса-да, бир ҳақиқатни тан олишга тўғри келади: ҳозирги глобаллашув даврида на давлат, на жамоат ташкитлари ёшларнинг онгу тафаккурини ётғоялар, бегона мафкура ва "оммавий маданият"-дан тўла ҳимоя килолмаяти. Сизнингча, бунинг сабаби нимада?

— Ёшларимиз қалбига кулоқ тутиш, ўй-кечинмалари билан қизиқишга етарлича эътибор қаратмадик. Орзу-ниятларини сўрашни ўнгандигу, уларни қийнаётган муммалорни тинглашга, дардига кулоқ тутишга хафсала қиласадик. Энг ёмони, «тўртминчи ҳокимият» саналиши оммавий ахборот воситалари ёшларнинг факат ютуқларини ёритиш билан андармон бўлиб, уларнинг талаб ва истаклари, муммалорини олиб чиқишни қарийб унтиб юборди.

Бу борада Президентимиз "Гўёки ҳамма нарса жойида, олам гулустон. Агар ҳаммаси жойида бўлса, тўғри йўлдан адашган ёшлар, жинонгчилик, ишсилик қаердан пайдо бўляти? Нега ёшларга оид давлат сиёсатига лоқайдун муносабатда бўлаётган амалдорлар ҳақида оммавий ахборот воситалари, аввало, ёшлар матбуоти чурк этмайди?", деб ҳақли эътиороз билдири. Бу бежиз эмас, албатта. Ростдан ҳам, қайси каналин қўйманг, қайси радиони тингламанг, қайси нашрни варагланманг, "шаблон" материаллар — кўр-кўёна, юзаки ўтказилган тадбирлардан лавҳалар, енгил-епли қўшиклар, ўзини ўзи мақтаси, чиройли қиёфалардан боша нарса йўк. Энг ёмони, айрим ёшларимиз мақтанишга ўч бўлиб колди. Уларда муммога тик бокси, уни ҳал этишга уриниш, тенгдошларини ҳам шунга ундашга жасорат этишмаётгандай. Ахир ёшларнинг дардини, муаммосини уларнинг ўз тенгдошларидан кўра яхшироқ қабидаги ким бор?

Шу боис бундан бўйен ёшлар ичига кириб бориши учун тарғибот масаласига жиддий эътибор қаратилади. Бунда энг замонавий технологиялар асосида ёндашувни ўзгарирамиз, фоя ва ташабbusларни факат қофзода эмас, амалда жорий этамиз. Чунки ёшларимизни оғзаки гаплар эмас, факат ва фақат амалий иш, аниқ тақлифлар билангида оптимиздан эргаштира оламиз.

— Бунга қандай эришилади?

— Аввало, якин вақт ичига "Ёш лекторлар" гурухи ташкил этилади. Ёшларнинг ўзи тенгдошлари ичига кириб боради. "Ўзбекистон темир йўллари" акциядорлик жамияти билан ҳамкорликда олтига вагондан иборат "Тарғибот поезди" йўлга кўйилади. Ёш тарғиботчилар жойларга чиқиб, факат тарғибот олиб бориш билан чекланмай, уюшмаган ёшларнинг ҳам фикрини ўрганиш, уларни фойдали юмушларга жалб этиши, амалий ишларга рағбатлантириши, ҳар томонлама ёрдам бериси билан шугулланади.

Бугун ёшлар деганда кўз олдимишга пўрим кийинган, бўйинда ё чўнтигиди кимматбахо матоҳ, курук савлат эмас, юзидан нур-зине тарашиб турган, одоб-ахлоқи сийратига балқиган, маънавияти юксак шахслар даваланнишни керак. Оддимизда турган энг катта мақсад-вазифалардан бирни ҳам шу аслида. Ёшларни маърифатга, китобга ошно қилиш. Токи фарзандларимиз мақтаб, лицей ва коллеждаги ўқишидан ташқари ҳар куни, ҳар дақиқа бўш вақтни бадиий адабиёт, газета-журнал мутолаа қилишга, маърифатли бўлишига сарфламас экан, бу мақсадга эришиш қўйин. Ўзбекистон ёшлар иттифоқи интернет тизими орқали маънавий тарғибот ишларини, жумладан, электрон китобхонликни кучайтириша ҳам алоҳида эътибор қаратади. Нега деганда, давлатимиз раҳбарни алоҳида таъкидлаганидек, фарзандларимизнинг онги, дунёкараши асрлар давомида синовдан ўтган, юксак маънавияти хазинаси бўлган жаҳон ва миллий адабиётимиз асосида эмас, балки қандайdir шубҳали, зарарли ахборотлар асосида шаклланишига бепарво қараб туrolмаймиз.

Ёшларимизни китобга қайтириши, мутолаага дўст қилиш асосий вазифаларимиздан бирига айланади. Бунинг учун ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини ошириш мақсадида Коракалпогистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида ҳар йили "Энг китобхон мактаб", "Энг китобхон маҳалла", "Энг китобхон оила" каби йўналишларда танловлар ўтказилади. Голибларга юртимизда ишлаб чиқарилган автомобиллар мукофот тарикасида берилади. Бу, ишонаманки, китоб ўқиган инсон машина минади, деган гап эртакнома, ҳомхәёл эмас, айни ҳақиқат эканини исботлайди ва ёшларда мутолаага иштиёқни кучайтиради.

Президентимизнинг "Китоб олами" дўйонлари тар-

могини Ўзбекистон ёшлар иттифоқи тасарруfiga ўтказиш, ёш ижодкорларнинг китобларини, ёшлар нашрлари — "Туркiston", "Молодёжь Узбекистана" газеталари, "Ёш куч" журналларини чот этиш учун "Ёшлар нашриёт уйи"ни ташкил этиш каби топшириклиари ижроси навқирон авлодимиз маънавий-маданий ҳаётида улкан ўзгаришлар ясаси табиий.

— Энди Ёшлар иттифоқи ўюшмаган ёшлар учун ҳам жавобгар ташкилот ҳисобланади. Улар билан ишлаш механизми қандай бўлади?

— Президентимиз "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг IV курултойидаги "Жисмоний ва маънавий етук ёшлар — эзгу мақсадларимизга этишда таянимиз ва сунчимиздир" номли маърусаиди үюшмаган ёшлар масаласига алоҳида эътибор қаратди. Ҳақиқатан, жинонгчилик маъни, профилактик ҳисобда турладиган ёшлар эътиборимиздан, меҳр-муруватимиздан, назоратимиздан четда қолган эди. Уларнинг ҳар бирни кўнглига ўз вақтида йўл топганимизда, меҳр-эътиборимизни амалда кўрсатиб, сўзимизга ишонтира олганимизда бугун уларни жинонгчи номи билан атамаган бўлардик. Лекин бир ҳақиқат борки, шунни ҳам ҳар ким ўз қалбидан чукур мушоҳада этишини ҳоҳлардим: боланинг ёмони, бегонаси бўлмайди. Ҳаммаси шу юртинг фарзанди — бизнинг дилбандларимиз! Уларга ўз боламиздик муносабатда бўлишини ўрганмасак, кўп жиҳатдан ютқизамиш.

Яна бир тоифа ёшлар мұқаддас динимизни ўтқизиши тушиуни оқибатида ножӯй йўлларга қадам қўйди. Аслида дин нима? Унинг асл мөҳияти нимадан иборат? Диндан мақсад нима? Бу каби тушунчалар ҳақида фарзандларимизга тўғри ва холис маълумот бера олдикми? Ҳеч бўлмаса, фарзандимиз хулк-авторида оғизи пайдо бўлаётганини сезишимиз керак эмасмиди? Не-не буюк аждодларимиз инсоният тадамдунига жуда катта хисса кўшгани, Бухорий, Термизий, Мотуридий, Марғонний каби зотлар айни шу таълимотни пухта ўрганиб, бутун инсоният учун манфаатли бой илмий мерос қодирларни мөҳиятини ёшларимизга тўғри тушунтириши бизнинг асосий вазифамиз эмасми? Ёшларимиз уларнинг номи билан куруқ фахрларни юрвериши ўнинг амалий фаролиятга ўтиш пайти аллақачон келган. Бухорийнинг лоақал биргина китобининг тўлиқ номини айтиб беролмаган бола қандай

килиб ўзини Бухорий ворисиман ёки Бухорий авлодиданман, деб олади?

Президентимиз ўз маъруzasida жаҳон маданияти ривожига бекиёс хисса қўшган буюк аждодларимиз меросига хурмат, унга муносиб бўлиш туйғусини шакллантириш, бу бебаҳо бойлини чукур ўрганиш ва кенг тарғиб этишига қаратилган мазмундор, таъсирчан лойиҳаларни амалга оширишда Ёшлар иттифоқи ташаббус кўрсатиши зарурлигини таъкидлади. Биз эндиликда бу фаолиятнинг аниқ механизмини ишлаб чиқишмиз, аввало, шу тизимда фаолият юритаётганларга етакишизимиз, сўнгра мамлакатдаги барча ёшлар нашриётини зарур. Дунёда бъази бир гаражгўй тоғфалар ўз манфур мақсадларига эришиш учун дин омилдан усталик билан фойдаланаётган нозиги бир даврда аждодларимиз мероси мисолида ҳам динни, ҳам маънавиятни, ҳам одобахло, ва хушумоалалини ўрганиши айни мудда бўлади. Бу бизнинг жаҳолатга қарши маърифат билан курашиши воситамиз ҳамдир.

— Ёшларимизнинг маълум кисми хорижга чиқиб кетмоқда. Вазиятнинг ўнглаш бўйича қандай тақлифларингиз бор?

— Айрим ёшларимиз ногончуний равишда хорижга чиқиб кетаётгани ва бу кўрсатичек йилдан-йилга ортиб бораётгани масаланинг мөҳиятига тўлиқ этиб боролмайтанимизни кўрсатади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиган" ёки фарзандининг ножӯя оғишидан бораётганини ўтқизади. Кези келганда дарсга катнашмаётган ўкувчиликни қаерда юрганини билмайди, деб ўқитувчини, ўсмиринг ножӯя оғишидан хабарсиз, деб коллеж психологияни, ҳудудидаги оиласлар ахволи билан таниши эмас, деб маҳалла масъуларини айбордор санаймиз. Лекин бир оиласда, бир ўйда яшаттган ўғли ёки қизининг бир неча кундан бери уйда йўқлигини ҳам "пайқамайдиг

## Yangiliklarda yurt nafasi



❖ Мамлакатимизда янги форматдаги «O'zbekiston 24» ахборот-тахлилий телерадиоканали иш бошлади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг шу йил 2 майдаги карорига мувофик янги телерадиоканали Узбекистон Миллий телерадиокомпаниясининг «Диёр» телеканали ва «Тошкент» радиоканали частоталарида эфир юзини курди. Кўрсатув ва эшиятишлар ўзбек, рус ва инглиз тилларидаги тайёрланниб, кечакундуз деярли тўлиқ жонли эфирида намойиш килинмоқда.

«O'zbekiston 24» телеканали, радиоканали ва uzbekistan24.uz сайтидан иборат мазкур янги оммавий ахборот воситаси мамлакатимиз ва хорижда содир бўлаётган воқеаларни тезкор, сифатли, холис ва ишончи ёртишида, уларга объектив баҳо бераб, ахолининг маъжуд воқеълик ҳақидаги тўғри ва ишончли дунёкаршини шакллантиришда катта аҳамиятга эга.

«O'zbekiston 24» телеканали SD ва HD форматларida рақами эфир иктиимиёт пакетига кирилган. Унинг HD форматдаги трансляцияси мамлакатимизда ушбу форматга тўлиқ ўтилгунга қадар паралепл равишда UzHD каналида ҳам амалга оширилмоқда. Яқин истиқболда дунёнинг 9 мамлакатига мазкур телеканалнинг маҳсус мухбирлари иш бошлайди.

❖ Қашқадарё вилояти ҳокими Зафар Рўзиев Шахрисабз туманида ёшлар билан учраши.

Ҳоким ва ёшлар» лойиҳаси доирасида амалга оширилётган ишлотилаб, рўй берәйтган ўзгариши ва янгилашишлар ҳақида сўз юритилиб, ёш авлод жамиятимизнинг ташаббускор ва фаол қатлами сифатида ҳамиша кўллаб-куватланаётгани, уларнинг ҳар томонламина баркамол улғайши учун замонавий шароит ва имкониятлар яратилётгани алоҳида таъкидланди.

Тадбирда ташаббускор ва фаол ёшлар ўзларининг кела-жак режалари, уларни қўйнаётган муммиллар ҳақида очик-оидин гапиди. Шахрисабзда туризм ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириши, ёш тадбиркорларни кўллаб-куватлаш, ёшларда интернетдан фойдаланиш мадданийни ошириш, айниқса, уюшмаган ёшлар билан ишлаш тизимини ишлаб чиқиб бўйича берилган таклифлар юзасидан атрофлича фикр алмасиди.

❖ Бўстонлик туманидаги "Роҳат" спорт-соғломлаштириши оромгоҳида Узбекистон инглиз тили ўқитувчилари уюшмаси қошидаги ёш етакчиларни кўллаб-куватлаш лойиҳаси томонидан талаба-ёшлар учун "Ёзги мактаб — 2017" ўкув-семинарлари ўтказилмоқда.

Семинарда мазкур лойиҳа мувофикаштирувчилари, тажрибали педагоглар, нотиклар, ёшлар ҳамда талабалар иштирок этмоқда.

Семинарда қатнашиш истагини билдириб, ташкилотчиларга ўз ижодий ишларини тақдим этган 250 дан ортиқ талабанинг барчasi хорижий тил, хуусин, инглиз тилида ўз фикрини эркин баён эта олади. «Ёзги мактаб — 2017»га ана шу ёшлар орасидан ён билимли, фаол ва ташаббускорларидан 51 нафари танлаб олинди.

«Ёзги мактаб — 2017» ўкув-семинари доирасида ўтказилаётган спорт мусобакалари, маданий-маърифий тадбирлар иштирокчиларда катта таассусот қўлдирмоқда.

❖ Термиз шаҳрида барча кулайликларга эга "Нуроийлар маскани" мажмусаси фойдаланишига топширилди.

Шу муносабат билан ўтказилган тадбирда давлат ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, нуроний отаҳон ва онахонлар, вилоятлар юритаётган миллий мадданий марказлари вакиллари, ёшлар иштирок эти.

— Ёшим етмишдан ошиди, — дейди меҳнат фахрийи Бекмурод Қодиров. — Бу ерда биз нафакат дам олиб, вақтимизни чоғ ўтказамиз, балки гурунга сұхбатларда килишимиз керак бўлган ишлар, ёшлар тарбияси борасида гаплашиб оламиз. Эл-юрт таддирига даҳдорли туйгусини ҳис қилиб яшаш ёшимизга ёш, белимизга кувват бўлмоқда. Карап, масканда кексаллар учун барча зарур шароит мухай. Чойхонада мириқиб гурунг қилиш мумкин. Кутубхона, дўйтирихонаси ҳам шу ерда. Хуллас, қарияга нимаики керак бўлса, барчаси мухай. Илоҳим, юртимиз тинч, жалкимиз омон бўлсин. Ёшларимиз баҳтил-саодатли бўлсин.

Нуронийларга давлатимиз раҳбари номидан «King Long» русумли автобус совфа қилинди.

❖ ЎзА ва маҳсус мухбирларимиз материаллари асосида тайёрланди.

## Биз Ватанга таянчмиз!

(Давоми. Боши 1-бетда.)

— Фармонда туман марказлари ва шаҳарлarda ёшлар тадбиркорлик кластерлари ташкил этиши, эркин иқтисидой ва кичик саҳоат зоналарида Узбекистон ёшлар иттифоқи аъзолари бўлган ёш тадбиркорлардан икара ҳақи олини майдиган тартиби жорий килиш белгиланган навқирон авлод вакилларига катта имкониятлар яратди, — дейди Бухоро политехника касб-хунар коллежи ўкувчиси Бехзод Неъматов. — Биз бундан унумли фойдаланган ҳолда, бизнесимизни ўйлаб кўйиб, юртимиз тараққиётни ва халкимиз фаронволигини юксалтиришга хисса кўшмаси.

Ёшларнинг интеллектуал қобилияти, ижтимоий даҳлдорларигини оширишига қаратилган тадбирлар ўтказилди. Навқирон авлод



вакилларининг Узбекистон ёшлар иттифоқи фаолияти самарадорларигини оширишига оид тақлифлари ўрганилди.

Таникли санъаткорлар ва ёш ижрочилар иштироқидаги концерт дастури байрамга ўзгача шукух бағишилди.

Э.ЁДГОРОВ,  
ЎзА мухбири

Тоҳир ИСТАТОВ (ЎзА) олган суратлар.

## Ёшлар бандлиги — яна кун тартибида

Тошкент вилоятидаги Навоий давлат кончилик институти қошидаги З-академик лицейда вилоят ҳокимлиги, вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти ҳамда бошқа манбаатдор муассасалар ҳамкорлигида «Ёшлар, айниқса, битирувчиларни билим олишига йўналтириш ва уларнинг бандлигини таъминлаш ҳар биримизнинг асосий вазифамизидир» мавзусида анжуман бўлиб ўтди.

Педагоглар, ота-оналар ва жамоат ташкилотлари вакиллари қатнашган тадбирда таълим муассасалари битирувчиларни билим олиши ва касб-хунарга йўналтириш, бу борода оила-маҳалла-тълим муассасаси ҳамкорлиги-

ни мустаҳкамлаш юзасидан олиб борилаётган ишлар таҳлил этилди.

— Ёшларни ўз иктидори ва лаёкатига мос касб-хунарга ёки билим олишига йўналтириш масаласи ниҳоятда долзарб бўлиб, бу борада мус-

таҳкам ҳамкорликни йўлга кўйиш, ҳамхижатлиқда ишлаш мухим аҳамиятга эга, — дейди Ёшлар иттифоқи Олмалик шаҳар қенгаша раиси Эргаш Абдураҳимов. — Шу маънода бугунги тадбир орқали тегиши муассасалар вакиллари билан яна бир карра олдимизда турган асосий вазифаларни муҳокама қилиб, тезкор ҳал этиши лозим бўлган чора-тадбирлар хусусида зарур тавсия ва тақлифлар ишлаб чиқдик.

Бахром НОРМУРОДОВ,  
ЎзМУ талабаси

## Сангзор соҳилидаги сўлим оромгоҳ

Ёз фаслининг ҳар бир куни гўёки болжонклар учун, дейсиз. Чунки сўлим ва бахаво гўшаларда сайр қилиш, турли тадбир ва кўнгилочар учрашувларда қатнашиш, саёҳатга чиқиши, айнан шу фаслига хос согломлаштириш тадбирлари бўлгани боис, фарзандларимиз ёзни орзикib кутишади.

Галлаорол туманинг Қашқабулок, қишиғидаги «Камолот» болалар соғломлаштириш оромгоҳида хордик чиқаралётган 200 нафардан ортиқ боланинг шўх-шодон қийқириғи ва ўйин-кулгуси кун бўйи тинмайди. Сангзор дарёси соҳилида жойлашган бу оромгоҳ сўлим табиити, анвойи гуллари, зилол суви билан болага ором ва ҳаловат бағишилайди.

«Лочин», «Парвоз», «Камалак» каби гурухларга бўлинган тарбияланувчилар ўтасида ўзаро дўстаона рақобат мухити юзага келади. Тўғраклар батартиб, кутубхона тарбияланувчилар ихтиёрида. Тарбиячилар Сохида Ҳабибулаева, Дилрабо Ҳафизова, Буюшша Аликулова болаларнинг мазмунли дам

олиши учун ўз ҳаётий ва педагогик тажрибаларига таянишмоқда.

— Болаларнинг кайфияти чоғ, чехрасида кувонч балкйди, — дейди оромгоҳ раҳбари Собир Содиков. — Очиқ табиат манзаралари улар учун мӯжиза. Тўғраклар фаолияти ва спорт беллашувлари табиат кўйнида белгиланган шиор асосида ўтади. Бу тадбир ва мусобақаларнинг таъсири кучини оширади. Китоб мутоласи эса «Китобсеварлар» тўғраги аъзоларининг севимли машгулотидир.

Дам олувчилар Сангзор дарёсига туташ бўғ-рөг, жилга ва булоқларни томоша қилиб, олам-олам завъ, олишмодда. Бундан ташкари, ўсмир ёшлар турли иллатлар таъсирига тушшиб ўтказилади. Тўғраклар тарбияланувчиларни таъсирида тадбирлари ташкил этилади. Жумладан, «Биз — гиёвандликка қаршимиз», «Таътили тўғракда ўтказаман», «Биз — мустақил юрт ёшларимиз», «Мутола — мусвафакият калити» каби лойиҳалар амалга оширилиб, ёшларнинг соглом турмуш тарзи ҳақидаги тушунчалари кенгайтирилмоқда.

Абдулла САЙДОВ

Жиззах вилояти

## Таътил завқи

Чилонзор туманидаги 90-умумтаълим мактаби қошидаги "Бегубор ёшлиқ" спорт-соғломлаштириш оромгоҳида болалар бегубор ёшлиқнинг гаштини сурмоқда.

Оромгоҳ раҳбари С.Мирбобеевнинг таъкидлашича, жорий йил ёзги соғломлаштириш давронинг биринчи ва иккинчи мавсумида 80 нафардан ўкувчи дам олган бўлса, 3, 4-мавсумларда эса 70 нафардан боланинг қамраб олиш назарда тутилган. Мазкур масканда «Ёш китобхон», «Ёш мусавири», «Компьютер савдохонлиги», «Инглиз тилида сўзлашмаси!», «Ифодали ўқиши», «Ёш актёр» каби ижодий, «Волейбол», «Баскетбол», «Стол тенниси», «Шах-

мат», «Шашка» сингари спорт тўғраклари ўкувчиларнинг ёзги таътилда кўнгилли дам олишига қаратилган.

Чилонзор тумани ҳалқ таълими муассасалари фаолияти методик таъминлаш ва ташкил этиш бўйим. Мавнавият тарбифот маркази туман бўйими, пойтактимиздаги 12-мадданийнан ва аҳоли дам олиш марказининг «Наврўз» вокал-чолгу ансамбли, тумандаги «Катта Олмазор» маҳалла фуқаролар йиғини ҳамкорлигига ўтказилаётган кизи-

Бобур МУМИНОВ,  
Чилонзор туманидаги  
90-мактаб директорининг  
маънавий-маърифий ишлар  
бўйича ўринбосари

2017-yil 26-iyul, № 59 (9020)

# Коллеж битириувчилари қўллаб-қувватланмоқда

Ўзаро сұхбатлашаётган отаҳонларнинг гапи қулоғимга чалинди:

— Яқинда иморат курдингук, — деди улардан бири, — эшик-дераза ромларни қаердан олгандинг?

— Туман марказидан — Фаррух деган йигитнинг корхонасидан. Сенга ҳам шунака эшик-дераза ромларни керак бўлса, иккиманай боравер. ёш бўлса ҳам йигитнинг иши пиши, мумаласи жойида. Мижозлари ҳам кўп, — маслаҳат берди ҳам сұхбат мўйсафид...

Фаррух Равшанбеков Зомин қишлоқ хўжалиги ва маишӣ хизмат касб-хунар коллежида ўқиб юрган чоғлари алюминий профили эшик-дераза ромларни ясашга кизикарди. Йигит ишлаб чиқариш амалиётини худуддаги шу турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган корхонада ўтади. ўқишини таомилага, ушбу корхонада меҳнат фаолиятини бошлади. Киска муддатда унга биркирилган устанинг, корхона раҳбариятининг ишончины қононди. Ишни тез ва сифатли бажариши мижозларга ҳам манзур бўлди. Кўпнинг дусонин олиб, тез орада ўзи ҳам мустақил иш бошлади. Якка тартибдаги тадбиркорлик фаолиятини ўйлга кўйди. У ясаган ромлар ташкин кўринини бежирим ҳамда сифатли бўлгани боис бозорда ўз ўрнини топди. Ҳозир ёш тадбиркорниң кўл остида ўн нафар ишчи меҳнат қиялти. Уларнинг барчаси коллеж битириувчилари.

— Аввал алюминий профилидан эшик-дераза ромларни ясаган бўлсан, бугун буюртма асосида тахта ва металдан ҳам турли маҳсулотлар тайёрлаяпмиз, — дейди ёш тадбиркор. — Ҳар ойда 50—60 миллион сўмлик

маҳсулотимиз мижозларга етказиб берилапти.

Ёш ишлабармон юртимизда тадбиркорликка қартилаётган эътибордан рухланиб, балиқчилик хўжалигини ҳам ташкил этди. Айни пайтда учта ховузда балиқ парваришляяпти. Шу йилнинг ўзида тайёр маҳсулотларни экспорт килиш учун ҳамкорлар билан шартнома

лион 400 минг сўм имтиёзли кредит олдим. Бу маблагга томорқамиизда иссиқхона ташкил этиб, лимон парваришляяпмиз. Тадбиркорлик орқали оиласиз бюджетига, Ватанимиз тараққетига хисса кўшаётганимдан хурсандман.



имзолаган. Ҳамкорлик натижасида тадбиркор 30 миллион сўм соғ фойда кўриш ниятида. Бу ўйналишда ҳам беш кишининг иш билан бандлиги таъминланди.

Жиззах вилоятида Фаррух Равшанбеков сингари тадбиркорлик фаолияти билан шугулланиш истагидаги коллеж битириувчилари сафи кун сайнин кенгаймоқда. Жумладан, бу йилги коллеж битириувчиларни 1298 нафари имтиёзли кредит олиш истагини билдирилган бўлиб, айни пайтда уларнинг 505 нафари ўз фаолиятини бошлади.

— Кўпдан бўён иссиқхона ташкин этишга кизикардим, — дейди Зомин қишлоқ хўжалиги ва маишӣ хизмат касб-хунар коллежи битириувчилари Нурислом Абдусамадов. — Бизнес лойихам мутсадиди ташкилот вакилларига маъкул келиб, 7 ми-

лион 400 минг сўм имтиёзли кредит олдим. Бу маблагга томорқамиизда иссиқхона ташкил этиб, лимон парваришляяпмиз. Тадбиркорлик орқали оиласиз бюджетига, Ватанимиз тараққетига хисса кўшаётганимдан хурсандман.

2016-2017 ўкув йилида вилоятдаги мавжуд ўрта маҳсус, касб-хунар таълими бошқармаси мутахассиси Абдураҳим Маматкулов. — Вазирлар Махкамасининг 2017 йил 2 майдаги қарорига асосан 2017-2018 ўкув йилидан бошлап вилоятимиздаги учта касб-хунар коллежи қайта ихтисослаштирилди. Жумладан, Зомин педагогика коллежи Зомин педагогика ва туризм коллежига, Жиззах политехника институти қошибди 2-академик лицей Галлаорол автомобиль йўллари ва сервис касб-хунар коллежига, Жиззах ўйхўй коммунал хўжалиги касб-хунар коллежи Жиззах архитектура ва курилиш касб-хунар коллежига айлантирилди. Мазкур таълим мутассасаларининг маддий-техник базасини мустаҳкамлаш учун зарур жиҳозлар, ўкув-методик адабиётлар ҳамда мақалали педагог кадрлар билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Янги ўкув йилида меҳнат бозори талаблари асосида

коллежларда янги йўналишларни очиш кўзда тутилган. Жумладан, пойабзал, чарм, атторлиғ ва мўйна ишлаб чиқариш технологи, ипакчи, иссиқхона ва парник хўжалиги техник технологи каби ўн бир ихтинослик бўйича кичик мутахассислар тайёрланади. Умумталим мактабларида рус тилида таҳсил олган 620 нафар 9-синф битириувчиси учун "Сайилжой" академик лицейи, Жиззах тибиёт коллежи, Жиззах транспорт-алоқа касбхунар коллежи, Жиззах педагогика коллежи, Мирзачўл агроиктисодиёт коллежларида рус тилида тълим бериладиган гурухлар ташкил этилади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Жиззах вилоятига ташрифи чоғида худудда балиқчилик тармомини ривожлантириш хусусида катор таклифлар билдирилган эди. Шунга асосан Арнасой транспорт ва қишлоқ хўжалиги коллежи ташкил этилади. Хаёт билан ҳамоҳанг қадам ташлаш зиммамизга катта масъулъият юкламоқда, — дейди Жиззах вилояти ўрта маҳсус, касб-хунар таълими бошқармаси мутахассиси Абдураҳим Маматкулов. — Вазирлар Махкамасининг 2017 йил 2 майдаги қарорига асосан 2017-2018 ўкув йилидан бошлап вилоятимиздаги учта касб-хунар коллежи қайта ихтисослаштирилди. Жумладан, Зомин педагогика коллежи Зомин педагогика ва туризм коллежига, Жиззах политехника институти қошибди 2-академик лицей Галлаорол автомобиль йўллари ва сервис касб-хунар коллежига, Жиззах ўйхўй коммунал хўжалиги касб-хунар коллежи Жиззах архитектура ва курилиш касб-хунар коллежига айлантирилди. Мазкур таълим мутассасаларининг маддий-техник базасини мустаҳкамлаш учун зарур жиҳозлар, ўкув-методик адабиётлар ҳамда мақалали педагог кадрлар билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

**Абдусаттор СОДИКОВ**

Жиззах вилояти

бозори талаблари асосида

## Ёшларни тадбиркорликка йўналтириш

бунда ота-оналарнинг ҳам дунёқарашини ўзгартиришга эҳтиёж мавжуд

Олот қишлоқ хўжалиги касб-хунар коллежини бу ўйл 643 нафар ўқувчи таомилайди. Битириувчилар 8 мутахассислик бўйича туманоғаги корхона ва ташкилотлар, фермер хўжаликларига ишга жойлашмоқда.

Айтиш жоизки, эришилаётган натижалар билан бирга ечимини кутаётган масалалар ҳам мавжудлигидан кўз юмб бўлмайди. Мамлакатимизда ҳар йили юз минглаб янги иш ўринлари ташкил этилаётганига қарамай, меҳнат ресурслари миқдори муттасил ўсиб бораётгани, иктисолидётдаги таркибий ўзгаришлар ва бошқа омиллар туфайли меҳнат бозорида иши куни тақлифи унга бўлган таълабдан ортиб кетмоқда. Айниқса, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларини тугаллаётган йигит-қизларни ихтисосликлари бўйича иш билан таъминлаш қиинлашиб бормоқда. Жумладан,

касб-хунар колледжимиз фермер-чорвадор, агрономия, ветеринария ва шу каби қишлоқ хўжалиги мутахассислари тайёрлашга ихтисослаштирилган бўлиб, битириувчиларимиз асосан фермер хўжаликлири ва қишлоқ хўжалиги корхоналари ёки ташкилотларига ишлаб чиқариш амалиётига юборилади.

Аксарият ҳамкорлар келгусида бўлжак мутахассисларни айнан амалиёт ўтаган жойида ишга олиш кафиллигини олмайди. Албатта, бу борада барча айни ҳамкорларга юкламиш ҳам ножоиз. Чунки корхона, ташкилот ёки қайси фаолият тури билан шугулланишидан қатни назар, ҳар қандай хўжалик юритув-

чи субъектларда ҳам кўшимча иш ўринлари яратилиши ўз-ўзидан ҳал бўладиган масала эмас.

Бу борада Президентимиз мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иктисолий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иктисолий дастурни энг муҳим устувор йўналишларига бағишлиланган Вазирлар Махкамасининг кенгайтирилган мажлисида мъурӯзасида Олтинкўл тумани мисолиди муммони ҳал этиш йўлларини кўрсатиб берди. Бундан тегиши хулоса чиқарган ҳолда битириувчи-ўкувчиларни тадбиркорликка йўналтириш борасида ҳам катор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, ўкувчиларга, айниқса, ота-оналарга фарзанди тадбиркор бўлишининг оила, маҳалла, қолаверса, юрт равнаки йўлидаги

ахамияти ҳақида кенг тушуниришлар олиб борилмоқда. Афсуски, айрим ота-оналарда журъат етишмаслиги фарзандлари режаларига андак фов бўлмоқда.

Шу ўринда таклиф сифатида шуни айтмоқчиман. Оммавий ахборот воситаради, айниқса, телевидение орқали касб-хунар колледжини битириб, имтиёзли кредит эвазига ўз бизнесини бошлаган ва ҳозир ютукларга эришаётган ўшлар ҳаётидан лавҳалар берни борилса, уни томоша қилган битириувчи-ўкувчиларни ҳамда ота-оналар дунёқараши ўзгариб, кўрқмай ола қадам ташлашга ружан тайёрланган бўларди. Зоро, ёш тадбиркорлар сафини кенгайтириш эртанинги фаровон ҳаётимиз гаровидир.

**Тўлкин ТУРДИЕВ,  
Олот қишлоқ хўжалиги  
касб-хунар колледжи  
катта ўқитувчиси**

Инклузив таълимда бола ўзининг жисмоний, психологияк, интеллектуал, этиник-маданий, тил ва бошқа хусусиятларидан қатни назар, умумий таълим тизимиగа бирликтарилид. Улар мактаб қошида ташкили қилинган маҳсус гурухларда эмас, балки согирден тенгдошлиари билан бирга жисмоний имкониятлари ҳисобга олинадиган ва маҳсус ёрдам кўрса-тиладиган умумтаълими мактабларидаги ўқишилари мумкин. Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ижтимоий фанлар факультети профессор-юпиторчуларни «Социология» кафедраси ва республика болалар ижтимоий мослашуви маркази педагоглари ҳамкорлигига ташкил этилган «Ўзбекистонда ижтимоий ҳодимларни тайёрлашни муаммолари ва истиқболлари» мавзусидаги конференцияда бу масалалар ба-тағсифи муҳокама қилинганда бежис эмас.

Миллий қонунчилигимизда ногиронларга ҳам ўз салоҳиятини юзага чиқариш имкониятлари яратилган. Конституциямизда эса уларнинг таълими олиши хукуки кафолатланган. Шундай бўлса-да, мамлакатимизда жисмоний имкониятни чекланганни сабабли, умумтаълим мактабларига бора олмайдиган болалар ҳам бор.

Европа Иттифоқи томонидан молиялаштирилган "Ўзбекистонда алоҳида эҳтиёжли болалар учун инклузив таълим" лойиҳаси мамлакатимизда таълимнинг

## Инклюзив таълим ривожланиш босқичида

бу турини ривожлантиришга кўшимча турткі берди. Лойиханнинг асосий мақсади 2–10 ёшли алоҳидаги эҳтиёжли болалар учун таълим сифатини ошириш, уларнинг умумтаълим мактаблари ҳамда мактабчага таълим мусасасаларига мослашишига кўмаклашишдан иборат. Республика болалар имхитомий мослашуви маркази лойиханинг асосий бе-нефициарий хисобланади. Марказ 2004 йилда имконияти чекланган болаларга тузилиш ва ривожланнишда комплекс ёрдам кўрсатиш, шунингдек, хатарли гурухларга кирадиган болалар, но-тинч оиласларинг фарзандлари ва уларнинг бошқа аъзоларига аҳборот, психологик ва хукукий кўмаклашиш мақсадидаги ташкил этилган. Марказда 2007 йилда ташкил қилинган аҳборот-консалтинг хизмати имконияти чекланган болаларга ташхис кўйиш, реабилитация килиш, уларни ортопедик, неврологик даволаш ва таълим олишида ёрдам кўрсатмоқда. Болалар, уларнинг ота-онапарига психологияк ва аҳборот-услубий ёрдам беғараз, бепул ташкил этилади. Хизмат мутахассислари марказга келадиган ҳар бир бола учун алоҳидаги ривожланиш дастурларини ишлаб чиқмоқда. Аҳборот-консалтинг хизмати бу борада ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО, БМТД ва ЕИ Ўзбекистондаги ваколатхоналари билан яқин ҳамкорликда ишламоқда.

Лойиха қандай амалга оширилмокда? Асосий мақсад инклузив хизматлар сифатини яхшилаш та ахолининг ушбу масала ҳақида хабардорлигини оширишдир. Манбаатдор вазирларликлар ҳам лойихага бефарқ эмас. 2015—2017 йилларга мўлжалланган инклузив таълим бўйича миллий стратегия лойихаси асосий натижалардан бири. Лойиҳанинг моҳияти шундан иборатки, инклузив таълим соҳасидаги барча ижобий тажрибаларни тўплаб, таълим тизимини янада ривоҷлантириш учун қонунчилик ҳамда молия базасини ташкил этишда хукуматга қўмаклашишдир. Лойиха доирасида Ҳалк таълими вазирлиги билан биргаликда инклузив хизматларни ривоҷлантириш учун беш вилоят

 Maxsus ta'lim

Хар бир бола таълим олиш хукукига эга, зарурӣ даражадаги билимни эгаллаш ва қўллаш имконига эга бўлиши шарт. Инклузив таълим инсон хукуклиари бўйича ҳалқаро шартномада белгилаб берилган стандарт ва таъмийларга асосланган. 1948 йилдаёк „Инсон хукуклиари бўйича умумхакон декларацияси“ таълим олиш хукукининг барча учун дискриминация (тўсик)сиз кўллалишига чорлади.

Шунингдек, Бола ҳуқуқлари түгрисидаги конвенция(1989 й.)-да ҳам болаларнинг таълим олиш ҳуқуки кафолатланган. Таълим барча учун Дакар халқаро декларацияси (2000 й.) инсоннинг ўқиб-ўрганиш ҳуқуки илим ўрганишининг асоси эканлигини тасдиқлайди. Ўзбекистон ҳукумати таълимда алоҳида эҳтиёжли кишиларнинг ҳуқуқлари тан олинишини талаб қилидиган "Имконияти чекланган кишиларнинг

## Ёшлар ҳокимлик эътиборида

Юртимизде ёш авлоднинг ҳар томонла-  
на баркамол авлод бўлиб улғайиши бора-  
сида кенг кўламли ислоҳотлар амалга  
ширилмоқда. Айниқса, глобаллашув даври-  
да уюшмаган ўшларнинг ҳаётда ўз ўрини  
топиши учун имконият яратиш, уларни  
сасб-хунарга йўналтириш ва бандлигини  
тамъинлаш масаласи долзарб аҳамиятга  
га.

## **Yoshlarga oid davlat siyosati — amalda**

Президентимизнинг Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорларгини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар итифоқи фаолиятини кўллаб-куватлаш тўғрисидаги фармони бу борада янги давринган бошланishiда замин яратдил. Эндиликда Ўзбекистон ёшлар итифоқининг Кораллапостин Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туман ва шаҳар кенгашлари раислари тегислилиги бўйича Коракалпакстон Республикаси Вазирлар кенгаси раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туман ва шаҳар хокимларининг ёшлар сиёсати масалалари бўйича масахатччиси ҳисобланбили, мақоми бўйича уларнинг биринчи ўринбосарларига тенглаштирилди.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқига 2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришинг ўнташадиги таъсирларни оидга салаборларни ташкил этиш масаласи Дехжонобод тумани ҳокимиги диккат-эътиборида турибди.

Тұмандан 5 минг 400 даң ортىк уошмаган бышар бўлиб, шундан 2354 нафари турли соҳапарда меҳнат килади. Ёшлар итифоекининг тұнан кенгаши билан ҳамкорликда үтказаёттган чын мулокотида мавжуд мұаммодан камшиликтар атрофлича мұхоказама этилди. Иштирокчиар таскиниң үрганибы, йўл кўйилған хатоларни тўғрилаш қосасидан зарурий чора-тадбирларни белгиладик.

Профилактик хисобда турувчи болалар хамда зарзанд тарбиясига масъулияттисиз ота-оналарга ўғри йўл кўрсатиш мақсадида мальянвий-мальифий тарғибот тадбирлари ўтказилимоқда. Профилактик хисобда турувчи ўсмирларни Яккабог уманидаги «Ніҳол» тарбия ва спорт-соғломаштириши оромохигча жалб этдики.

Туман хокимияти 62-мактабнинг 9-сinf ўқувчи  
иси Фазилат Қоржованинг ilk шеърий  
ўлпамини нашр этишига молиевий жихатид  
ўзмаклашиб. Ёш тадбиркорлар Голиб Абдусато-  
ров ва Бекмирза Курбоновга чорвачилик фалиятини ташкил этиши учун "Агробанк" АТБ-  
нинг Дехқонбод филиали томонидан имтиёз-  
ли кредит ажратилди. Тумандаги 8-, 13-, 31-,  
41-, 79-мактаблардаги ёшлар иттифоқининг  
юзланчиги ташкилотларига компьютер жамлан-  
дидарини ажратди.

Мадданият үе астироҳат боғида ёшларнинг измумлини ҳордик чиқариши, интеллектуал саҳоятини бойитиш учун турли лойиҳалар ишлаб чиқсанмиз. Уюшмаган ёшларнинг бўш вакони мазмунни утказиш мақсадидаги чекча худударда кутубхона, кўчма театр ташкил этиш мўлжалланмоқда. Бу лойиҳаларни амалга ошириш итидоридро ёшларни аниқлашга имкон турдириди. Асосий мақсадимиз — ўғил-қизларни орт тараққиётига дахлдорлик туйғуси билан улайтириш, эл-юргта нафи тегадиган авлод килиб абариялабдири. Бу йўлда фоқат изланишимиз, ёшлар эҳтиёжини ўрганишимиз керак. Токи, яйдойи бўлиб, кўлни-кўлга берис, астойдил неҳнат қилиш Ватанимизни бундан-да гуллаб-шинатишга замин яратишими улар англаб етганин.

**Тошпұлат МАТИБАЕВ,  
социология фанлари  
НОМЗОДИ**

**Навоий давлат кончиллик институту кончиллик иши, кон-металлургия, кимё-технология, энергетика ва машинасозлик соҳалари бўйича етук мутахассислар тайёрловчи олий таълим муассасаларидан саналади. Илм масканида ёшларга пухта билим бериш баробарида мазкур йўналишлардаги мавжуд муаммоларни ҳам этишига қаратилган изланишларни олиб бориша алоҳидаги зътибор юнусларни таъминлаштиришга қарашмада. Бу жараёнда институт ва корхоналар ўртасида мустаҳкам ўрнатилганни муҳим аҳамиятни касб этадиган. Жумладан, Навоий ва Олмалиқ кон-металлургия комбинати бошқарувидаги йирик ишлаб чиқариши корхоналари, "Навоийазот", "Кизилкумцемент", "Аммофос-максам" ОАЖ, Навоий иссиқлик электр стансияси ҳамда республикамиздаги қатор олий таълим муассасалари, етакчи илмий текшириши институтлари билан ёнмкорлик таалабаларининг назарий ва амалий билимларини мустаҳкамлаб, ишлаб чиқариши сифати ва самарадорлигини таомонлаштиришга қаратилган тадқиқотлар устида ишлани учун қулай муҳит яратмоқда.**

Барча йўналишларда мутахассислик фанлари бўйича ўқитишининг дуал тизими жорий этилган бўлиб, 2-, 3-курс талабалари учун дарслар режа асосида бевосита ишлаб чиқариш корхоналаридағи ўқув хоналарида ташкил этилади. Йигит-қизлар З-курс охирида уч ойли ишлаб чиқариш амалиётини ўзлари иш бошлайдиган корхоналарда худди ишхизматчилик сингари меҳнат қилиб ўтайди. Фойдаланиладиган асбоб-ускуналар, иш жараёни билан яқиндан танишиб, аудиторияларда олган назарий билимларини амалиётга татбиқ этишади, — дейди институтнинг илмий тадқиқот ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи Тўлқин Нурмуров. — Шу тарикада дастлаб битирив-малакавий ишларига мавзу бўйланган муаммолар янги-янги тадқиқотлар, кашфиётлар устида ишлаш асос бўлмоқда.

Институтда ўқиб ўрган кезлари дастлаб Беруний номидаги, сўнг Президент давлат стипендиаси соҳиби бўлган Беҳзод Толиповнинг айни пайтда техника фанлари доктори, профессор А.Ҳасанов раҳбарлигига "Мураккаб таркибли сульфидли, олтин мишиякли руда ва концентратларни кайта ишлаш технологиясини яратиш" мавзусида олиб бораётган изланишлари ҳам талабалик йилларидағи завқли амалий машгулотлар билан боғлиқ. Ёш тадқиқотчи магистратурани муввафакиятли туттагтаг, соҳадаги мавжуд муаммоларни чукурек ўрганиб, сўнг янгиликларга кўл уришни максад қили. Шу ниятда Навоий кон-металлургия комбинатининг Шимолий кон бошқармасига карашли З-гидрометаллургия заводида ишлаш юғиди назарий билимларни амалиётда мустаҳкамлаш шарт эканини, кўз билан кўриб, ишонч ҳосил қиласайтириб юнусларни келажаги хусусида бош қотириш бирёклама

да мўридан чиқадиган иссиқлик энергиясини электр энергиясига айлантириб, печ бўлинмаларни ёритиши мумкин. Мўридан ҳароратни пасайтириш натижасида ажralиб чикувчи чанг микдорини 10 баробарга камайтириш ҳам катта ютуқдир.

Бугунги кунда мамлакатимиз металлургия саноатининг ёнимталаб масалаларидан бирни мураккаб таркибли олтинли бойитмалар ва биокекларни куидиришидир. Таҳжира ва таҳлиллар ушбу курилмадан фойдаланиши бу борада ҳам жуда кўл келишини исботламоқда. Ёш олим олиб бораётган илмий изланишлар доирасида печнинг юзаси ва мўрисидаги иссиқлик энергиясидан электр энер-



## Izlanish va samara



«Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиши ҳуқуқи кафолатланади.

Давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилаади».

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, 42-мода.

ган ишларнинг тугалланганлик даражаси асосин мезон сифатида қабул қилинган.

Кимё-металлургия факультетининг 3-курс талабаси Фарруҳ Фармоновнинг фикричча, айни пайтда мамлакатимизда ишлаб чиқарилётган рангила ва қимматбаҳо металларнинг саксон фоизи Навоий вилояти хиссасига тўғри келади. Бу йўналишда ишлаб чиқариш жараёнини янада таомиллаштириш, соҳани замонавий билимларга эга малакали кадрлар билан тўлдириш, энг асосиси, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширувчи илмий

# Институт ва корхона ҳамкорлиги

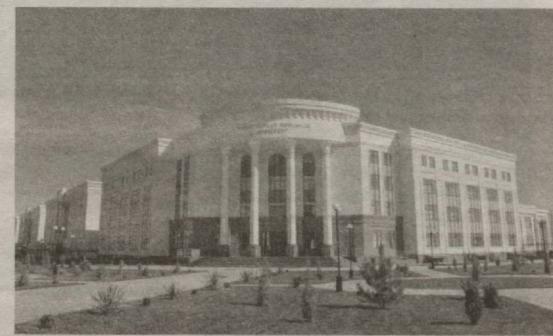
**соҳадаги муаммоларни назария ва амалиёт  
уйғунлигига ҳал этишига хизмат қилмоқда**

хулосалар чиқаришига сабаб бўлиши мумкинлигини тушунди. Заводдаги жараёнларда иштирок этаркан, соҳа тараққиётини таъминлаш учун, аввало, ресурстежамкор технологиялар устида ишлаш зарурлигига амин бўлди.

Энергия ресурсларини тежа орқали маҳсулот таннархини камайтириш ишлаб чиқарилётган маҳсулотнинг ташки ва ички бозордаги рақобатбардошлигини оширишнинг асосий омилларидан. Шу маънода биз синовдан ўтказаётган янги энергиятежамкор, тезкор куидириувчи печнинг аҳамияти катта, — дейди Беҳзод Толипов. — Мақсадимиз — хозиргана хориждан келтирилётган турли асбоб-ускуналар, жумладан, комбинат корхоналарида ишлатаётган печлар ва уларнинг қисмларини маҳаллиялаштириб, юртимиздан ишлаб чиқариш. Ушбу курилма айни пайтда ишлатаётган мұқобилларига нисбатан хомашени тўлиқ, жадал куйдириш хусусиятига эгалиги билан ажralиб туради. Шунингдек, печ юзасидаги иссиқлик энергиясидан ишлаб чиқилган, термоэлектропрессор орқали олинган 12—14 Вт.ни ташкил килиади. Печ юзасидаги ҳарорат 120—130°C га етганда термоэлектропрессор электр токи ишлаб чиқара бошлайди. Шунингдек, печ юзасидаги иссиқлик энергиясидан ишлаб чиқилган, термоэлектропрессор орқали олинган 12—14 Вт.ни ташкил килиади. Ушбу курилма орқали печнинг энг нозик қисмларидаги ҳам ҳарорат тушиши ёки ортишининг сабаб ва оқибатларини ўрганиш, шу асосида мавжуд, камчиликларни бартараф этиш мумкин.

Конституциянинг 42-моддаидаги ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиши, давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилишини касб этмоқда, — дейди талаба. — Рудаларнинг боскичма-боскич майдаланиши ёки металларнинг суюлиш, куюлиш, кайнай жараёнига доир билимлар бизга назарий жиҳатдан ёд бўлиб кетган. Бирок амалиётта чиққанимизда билимларимиз ҳали етарли эмаслиги аён бўлди. Бу бўшлини тўлдиримай турб, мутахассислар каторига кўшилиш мушкул. Гидрометаллургия заводида рудаларнинг майдаланиши, уран оксидларнинг тузларга айланishi каби жараёнига амалга оширишда иштирок этарканман, металлургия соҳасида мураккаб таркибли олтин заррачаларини ажратиб олиш масаласи илмифон олдида долзарб вазифалардан эканни англадим ве келажакда бу борада илмий изланишлар олиб бориша ниятиданам.

Корхонада фаолият юритар экан, заводлардаги печларда ҳарорат тизимини доимий назорат килишда фойдаланилаётган термопаралар ҳам Беҳзод То-



хароратни ўлчаб, ахборотни хотирада сақлаб таҳжил этиши имконини берувчи ускуна ҳам иктисолидётимизга фойда келтириши мутахассислар томонидан ўтироф этилаёттириш. Ушбу курилма орқали печнинг энг нозик қисмларидаги ҳам ҳарорат тушиши ёки ортишининг сабаб ва оқибатларини ўрганиш, шу асосида мавжуд, камчиликларни бартараф этиш мумкин.

Шу ўринда институт билан корхоналар ўртасида мустаҳкам ёнмкорлик ўрнатилгани мўҳим аҳамиятни касб этмоқда, — дейди талаба. — Рудаларнинг боскичма-боскич майдаланиши ёки металларнинг суюлиш, куюлиш, кайнай жараёнига амалга оширишда иштирок этарканман, металлургия соҳасида мураккаб таркибли олтин заррачаларини ажратиб олиш масаласи илмифон олдида долзарб вазифалардан эканни англадим ве келажакда бу борада илмий изланишлар олиб бориша ниятиданам.

Ойбуви ОЧИЛОВА,  
"Ma'rifat" мухабири



## Муддатидан илгари талаба бўлганлар

Ҳар бир инсон жамиятда ўз ўринни топишга иштилади. Бу борада унга ота-онаси ва устозларининг қўллаб-қувватлаши, тўғри маслаҳат ва ёрдам берши ўта муҳим. Асосийси, ёш авлод қалбидаги болалигидан илмга, китоб мутолаасига рагбат уйготиш керак. Китоб ўйлчи юлдуз каби тўғри ўйл кўрсатади. Керак бўлса, манзилга вақтидан олдин етказади. Биз сўз юритмоқчи бўлган шўтидор эсалари ана шундай илмга чанқоқ, тиришкоқ ёшлиар сирасига киради. Улар минглаб тендендошлари тест синовларига қизгин тайёрланадиган паллада аллақачон талабалик баҳтини туйиб, ўқув иши тезроқ бошланишини сабрсизлик билан кутмоқда.

Жумладан, умумталим фанлари олимпиадасининг Коракалпогистон Республикаси босқичида коракалпоқ тили ва адабиёти фанидан биринчи ўринни эгаллаган Патима Узақбаева Нукус педагогика коллежи битирувчиси. Оразулар алдамайди, деганларидек, у болалигидан ўқитувчи бўлишин орзу киларди. Мана энди иқтидорли қизнинг интилишлари самара бериб, тенгдошларидан олдин талаба бўлди.

Иккинчи ўрин соҳибаси, Нукус давлат педагогика институти кошидаги академик лицей ўқувчиси Бибихадиша Жолдасбоева эса асли

чимбойлик. Тумандаги 45-мактабда таҳсил олган. Она тили ва адабиётга қизиқиши ҳам айнан мактаб давридан бошланган. Академик лицейда тажриби ўқитувчилари раҳбарлигида пухта тайёргарлик кўргани туфайли фан олимпиадасида 90,2 балл жамғарби, сорири ўринни кўлга киритди.

Тошкент педиатрия тиббиёт институти Нукус филиали кошидаги академик лицей ўқувчиси Мехрибон Мамбетназова ушбу беллашувда учинчи ўринни эгаллаб, муддатидан илгари талабалар сафига кўшилди.

— Лицейимизда яратилган кенг имкониятлар изланишимга, яхши натижаларни кўлга киритишмага асос бўлди, — дейди Мехрибон. — Айниқса, коракалпоқ тили ва адабиёти бўйича ташкил этилган “Дилўар” тўғрагари иқтидорли ва билимли ёшлиарни бирлаштириб, ўзаро фикр алмашишга, турил адабиётлар билан танишиб, маънавий оламиимизни бойитишга хизмат килди.

Умумталим фанлари олимпиадасининг финал боскичида математикадан Коракалпоқ давлат университети кошидаги академик лицей ўқувчиси Даўранбек Абдуғаниев учинчи ўринни эгаллаб, устозларини беҳад севинтирган эди. Энди имтиёзли равишда талабалар сафига қўшилиб, ўқитувчиларини иккиси ҳисса қувонтириди. Иқтидорли ўқувчи бундан аввал ҳам кўплаб танловларда билимни синовдан ўтказган. Жумладан, академик лицейнинг 1- ва 2-босқичида таҳсил олаётган пайтлари Урганч давлат университетида ўтказилган беллашувда қатна-

шиб, иккинчи ўринни кўлга киритди.

— Лицейимизга кириб келишингиз билан иқтидорли ёшлиарнинг девордаги суратларига кўзингиз тушиди, — дейди Даўранбекнинг устозларидан бири Конжегул Жакаева. — Улар орасида беш нафар Зулфия номидаги давлат мукофоти соҳибаси, спорт бўйича Ўзбекистон, Осиё чемпионлари, катор халқаро танловлар галиблари бор. Даўранбек ҳам таълим муассасамизга ўшига келган пайти уларга ҳавас қилганини айтганди. Мана, бугун унинг ҳам сурати иқтидорли ёшлиар қаторидан бироq олиди. Унинг ўз мақсади йўлида қанчалик изланганини, меҳнат қилганини яхши биламиш. Математика фанидан мамлакат босқичида 85,35 балл тўплаш осон эмас. Ўқувчим чин маънода талабаликка лойиқ ёшлиардан. Айни пайтда Даўранбек ўқишини Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида давом эттириш ниятида.

**Несибели МАМБЕТИРЗАЕВА,**  
“Ma'rifat” мубхира

## Абитуриент стресси

### уни қандай енгиш мумкин?

Қизганинг юраги “дук-дук” уради. Ишқилиб, текширувчилар сезиб қолмасин-да. Ўтган ўши омад кулиб боқмади. Бу гал барча имкониятлардан фойдаланиши керак. Айрим “маслаҳатгўй”ларнинг кўрсатмаси билан поинси баланд пойабзал товонига ихчам мобиль телефонини жойлаған. Энг муҳими, тапочка ичидаги телефон аудиторияга “согомон” кирса бўлди, у ёғини ўзи билади.

— Қани, қизим, пойабзаси лингизни очинг-чи!

Абитуриентнинг тарвузи кўлтиғидан тушди. Ана холос, чириқидан ўтказадиганларга бу “усул” таниш, шекили. Киз азойин-бадани қалтираб, оёқ кийимини ёчди. Масъул ходимлардан бирни маҳсус усуна билан қизнинг пойабзалидаги кўл телефонини осонгина топди. Режалаштирган иш барбод бўлди. Тестга киришидан энди фойда йўқ. Энди у ҳеч ким билан боғланга олмайди...

Ха, абитуриентлар билимини синовдан ўтказадиган ҳаяжони палла — 1 августрга саноқли кунлар қолди. Шу куни тест синовларидан етарлича балл тўплаш учун айрим абитуриентлар турли-туман йўлларни излайди. Мушкул вазиятдан чиқишининг ҳар қандай усули улар учун тўғри ва ҳаққонийдек туюлавериди. Аммо талабалик баҳти ўз билимига ишонган, иқтидори ва салоҳиятига мос соҳани аввалдан танлаб, пухта тайёргарлик кўрганлараганина насиб этади. Президентимизнинг 2017–2018 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълими мусассасаларига ўшига қабул қилиш тўғрисида”ги карорига мувофиқ, 66 минг 316 абитуриент бакалаврият босқичига қабул кили-

нади. Давлат тест маркази маълумотларига кўра, бу ийл таълим мусассалари қабул комиссиясига 729 минг 947 ta xujjat keliib tushgan.

Барча абитуриентларнинг кўнглида битта истак жўш уради: «Талаба бўлишим керак!». Табиийти, ўкув курслари ёки ўқитувчилари кўмагида танланган фан бўйича тайёргарлик кўрган, кўшимча манбалардан фойдаланиб, ўз билимини бойитган ёшлиар ўз мақсадига ёришиади.

**Зухра Эркабоева,**  
**Кўшработ туманинадаги**  
**34-мактаб ўқитувчisi,**  
**Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган**  
**халқ таълими ходими:**

— Абитуриент билан маълум муддат шуғулланган педагог уни ўз фарзандидек яхши кўриб қолади. Жумладан, мен ҳам ҳар бир шогирдим учун қайғураман. Ўтган ўши аниқ фанлар йўналиши бўйича тайёрланган 15 ўкувчимдан 12 нафари олий таълим мусассалари талабаси бўлгани мен учун кувонарли натижаш. Олти абитуриентни математика ва физика фанлари бўйича тайёрлаялман. Улардан бири бу йил иккинчи марта ўшига хужжат топшириди. Тест синовига тайёрланиш жараёнда.

— Кузатишлар шуни кўрсатади, абитуриентнинг тест синовига тайёргарлик кўриши учта муҳим жиҳат инобатга олинади, — дейди марказ рахбари Жаббор Ўсаров. — Гарчанд инсон танасида мурракаб кимёвий жараён кечса-да, абитуриент учун биологик омил тўғри белгилаш ва нафас олиш ритмига риоя килиш ўта муҳим ҳисобла-

ниади. Шу боис синовдан бир кун аввал кўп овқатланмаслик, жуда ёғли ва юқори калорили таомлардан тийилиш, кечки соат ўндан сўнг ҳеч нарса емаслик, ичмаслик, таом тайёрлаш учун фақат янги маҳсулотлардан фойдаланиш тавсия қилинади. Тўғри нафас олиш организмда кечётган кимёвий жараённи мўттадиллаштиради. Абитуриент охирги учунда ортиқча юкламалардан холи бўлиб, ўта тор, нафас олишни кийинлаштирадиган, сўнгни топла либосларни киймаслиги керак. Физиологик омилга кўра спорт билан шуғулланиш, жисмоний ҳаракатда бўлиш абитуриентнинг хисхаяжонини камайтиради. Сабаби, тер орқали организмдаги кўркув, хисхаяжон чиқиб кетади. Эмбрионал-психик омил каттиқ ҳаяконда юрган йигит-қизларнинг юрак уриши, қон айланиси ва артериал қон босимига ижобий таъсир кўрсатади. Бунинг шарти жуда оддий: эрталади табассум билан ўйғониш ва бадантарбия машқларини чақон бажариш. Танадаги мускуллар иложи борича кўпроқ тортилиши ва ҷўзлиши керак. Мияни турли шовқинли, тембрни юқори оҳанглардан асрар, бўлар-бўлмас мусикаларни эшишидан воз кечиши, асаббузарликлардан сақланishi тест топширадиган йигит-қизлар учун жуда муҳим.

**Шахноза Широнова,**  
**Тошкент шаҳридаги 16-**  
**оиласий поликлиника**  
**умумий амалиёт шифкори:**

— Қайнатилган яхна гўшт, тухум, пишлок, творог маҳсулотлари абитуриент таомномасига киритилиши зарур. Хотира ва диккатни тиклайдиган, мияхжайраларини фаоллаштирадиган майиз, ёнгоқ кабиларни тановул қилиш турли сўнъий ва ярим тайёр маҳсулотлардан юз чандон афзалдир. Айниқса, фаст-фуд егуликлари ошқозоничак, бош мия системасига табии маҳсулотдек ижобий таъсир кўрсатмайди. Їз кунлари истеъмол учун энг ўхши суюқлик тоза сув бўлиб, безарар ва хафвасизdir. Бундан ташкири, ўшароитида тайёрланган олма, олхўри, олча, помидор шарбатини ичиш муҳим синов остошинасида турган абитуриент организмидаги чарчоқни чиқарб, тетикилик бағишилайди. Аксинча, газли сўнъий ичимликлар таркибида одамнинг оғзига хуш ёқадиган, уни ўзига тобе қиливчи кимёвий компонентлар бўлиб, хотирини заифлаштиради. Жигар фолиятини издан чиқаради. Айниқса, тест куни сўнъий ичимлик абитуриент хаёлини асло банд этмасин. Бунинг ўрнига, оддий сув фойдалари. 1 август арафасида қовун, тарвуз, шафтотли каби тез айнийдиган маҳсулотларни истеъмол килмаган маъкул. Тест синовларида тиббиёт ходими сифатида иштирок этиб, айрим йигит-қизларнинг овқатдан заҳарланиш вақтини бой берганига бир неча марта дуч келганимиз. Энг муҳими, тўғри овқатланиш қоидаларига риоя этиб, имкони борича табии маҳсулотларни истеъмол қилиш абитуриентларнинг тест синовларидан муввафқияти ўтишидан муҳим аҳамият касб этади.

**Хулкар ТЎЙМАНОВА,**  
“Ma'rifat” мубхира

2017-yil 26-iyul, № 59 (9020)

**“... пахта ичра  
оташ ул”**

- Бир гап айтсан, бирорга “гуллаб” қўймайсизми?
- Йўғ-э... Нима гап ўзи?
- Шу десангиз... Айтганла-  
рим сир бўлиб қолсин-а!
- Ишонаверинг!

Нари борса, уч кун ўтиб бу сир очилади. Гоҳида кимгадир ишониб айттаган излаш нотўғри. Ахир, донишмандлар ўзинг саклай олмаган сирни саклашни бошқалардан қандай талаб киласан, дея бе-жиз айтмаган. Сир шахсий ҳаётимиз, кўнгил кечинмаларимиз, кўрган-ке-чиргандаримиз, эшитгандаримиз, мақсад ёки резаларимиздан иборат бўлиши мумкин.

Шахсий, айниқса, оилави сирларнинг фош этилиши салбий ҳолат, — дейди Тошкент давлат иқтиносидёт университети ўқитувчи-си Бобоқул Раҳмонов. — Бу ўша оиланинг заиф томони бўлиб, кам-ситилишига сабаб бўлиш эҳтимоли бор. Масалан, оила аъзоларидан кимдир бирор касаллар билан оғриган бўлса, имкон қадар буни ёмаган маъқул. Сирни кимгадир айтишдан кўра, кундалика туширган яхширок, деб ҳисоблаганим учун маҳфий кечинмаларимни қоғозга тушириб бораман, энг муҳимларини, албатта. Ёзганларим кимнинг кўлига тушиб қолишидан хавфсизман-да.

Ҳа, гоҳида кўнгленинг туб-тубида саклаётгандаримиз сужксиз аъзо орқали ўттиз икки “посбон”, яъни тишларимизни да доғда қолдириб, “озодликка” чиқади. Жало-лiddин Румий таъбири билан айт-гандা:

*Сир не эрмиш,  
пахта ичра оташ ул,  
Қанча пинсон туттмагил,  
пайдо бўйур.*

**Сир сакламоқ — ҳам  
маҳорат, ҳам  
масбулият**

Кўпчиллик яхши тингловчи бўлиши мумкин, аммо ишончли сир-дош бўлиши қийин. Инсон ўз сирни саклай олиши — маҳорат, ўзганинг сирини ошкор этмаслиги эса ҳам маҳорат, ҳам масбулият эканлигини тажрибали психолог Муаттар Мейлиева куйидагича изоҳлади:

— Сир саклаш — мураккаб психологик жараён бўлиб, унда одамга таниш субъект томонидан маҳфий ахборот айтилиши заҳоти уни учини бир субъектга етказиш учун мойиллик ўйганид. Психологияда бунинг муддати турлича тавсифланади. Бу эса тарбиявий мухитга болгик бўлиб, қишидан мустаҳкам иро-да, сабр-каноат ва куч талаб эта-ди. Оилави ҳаётда асосан ота-ўғил, она ва қиз ўртасида сирлашиш мулокоти фаолрок. Шунга қарамай, ҳар қандай вазият-да психологолар сирни имкон кадар ўзида қолдиришини масла-ҳат беради.

Демак, киши сир саклашга болалигидано оdatланмоғи лозим. Халқимизда ҳәёттада тажрибаларга йўғилган бир нақл бор: болали уйда гап ётмас. Чиндан ҳам, бегубор қалб соҳиби ҳали сир нимаю, уни қандай саклаш кераклигини қаердан билсин!?

**С и р**

Бунга уни оиласидаги катталар — бобо-буви, ота-она ўргатади. Кексалар насиҳатига кулоқ тутсангиз, “Сир бой берма”, “Бирорнинг гапини бирорга етказма” деб кўп таъкидлашади.

**Бемор касаллигини  
бетига айтмаган**

Сир сакламоқ инсон тақдирига даҳлдор баъзи соҳаларда жуда муҳим саналади. Масалан, тиббиёт ходими тиб илмини пухта билиши баробарида касбнинг нозик қоидаларига ҳам амал қилиши зарур. Бемор ҳатто тузалмас дардга йўлиқкан бўлса-да, буни унга ошкор айтмаслик кераклиги тиббиётда қабул қилинган. Шифокорлик деонтологиясига кўра, бу касб эгаси бемор билан мулокотда ўта эҳтиёткор бўлиши лозим.

Бойсун тиббиёт бирлашмасига қарашли кўп тармокли марказий поликлиника шифокори Мақсад Абдуллаев ҳар галгидек тонг саҳарлаб қабулига келган bemorларни кўридан ўтказарди. Бир кишининг толиқани, озиб кетгани сезилиб турарди. Текширувдан сўнг бунинг сабаби ойдинлаши: bemor қандли диабет билан оғриган, ошқозоности бези фаолияти сустлашган. Вуҷудини дард ёмираётган bemorга кўрик натижасини маълум қилиш қаттиқ руҳий зарба бўлишини яхши англалан шифокор бошқача йўл тутди. У билан дилдан сұхбатлашди. Соғлигини тикаш учун турмуш тарзини бирор ўзгартириши, овқатлашиш рационини тўғри белгалиши, оғир жисмоний юмушларни камроқ бажариб, кўпроқ дам олиши кераклигини таъкидлadi. Шундагина ҳар қандай дард ортга чекинишини ёшитган ҳалиги кишининг чехраси ёриди. Шифокор унинг яқинларига вазиятни ётиги билан тушунтириди. Улар ўз уйига дори-дармонлар рўйхати билан эмас, ёртган кунга ишонч ва фойдали маслаҳатлар билан қайди.

Кўп йиллик ҳәёттада касбий

Ёвга сўзининг чин айтма,  
Чин айтсанг ҳам, сир айтма.  
\*\*\*

Сир бой бердинг — боз бой бердинг.

\*\*\*

Сир учини сўз очар,  
Сир очгандан эл қочар.  
\*\*\*

Үй сири — ёпиғлик қозон.

(Ўзбек ҳалқ мақоллари)

Ошкор қилиб бўлмас сирларинг бўлса,

Дилингта жойлаю, унга муҳр бос.  
Эл оғзига тушгач зиёни кўпидир,  
Икки лаб ичидан сир чикса бехос!

(Мажидиддин Хавоғий)

**Афлотун ҳаким айтади:**

— Дунёда энг охиз ва нотавон одам ўз сирини яшира олмайдиган қишидир. Агар киши ўз сирини асрар олмаса, ҳеч қандай дўст уни асрарга кодир эмас.

(Абулбаракот Қодирий)

Икки қишининг сұхбатидаги гаплари омонатdir. Сұхбатдошининг сирини фош қилиш ҳаромдир.

(Хадис)



**Ruhiyat manzaralari**

таҳрибага эга Мақсад Абдуллаева тиббиёт ходимлари амал қилиб келадётган асрий қоидани ёддан чи-кармади: bemorрга ҳавфли касаллик тўғрисида очикдан-очик сўзла-мади, сир саклади. Энг муҳими, унда ҳаётта мухаббат, ёртсанги кунга ишонч ўйғотди.

**Қалам — “сотқин”**

Баъзида сирдош инсонимизнинг ишончни чуқур ҳис этмай, уни ноқулай вазиятга солиб кўямыз. Ачинарлиси, бир марта энг нозик сирни ўзгаларга маълум бўлган кишида атрофдагиларга нисбатан ишончизлик хиссиси пайдо бўлади. Сирнинг ошкор этилиши дўстлар орасига нифоқ солиши, оиласа нотинчлик олиб келиши мумкин. Сир фош этиласа, бутун бошли қальалар яксон бўлганини тариҳдан биламиз. Буюк ҳукмдорлардан бири Искандар Мак-дуний ҳақида кўплаб ривоят ва ҳикоятлар юради. Атоқли адабимиз Мак-суд Шайхзода унинг икки шоҳли бўлгани хусусида шеърий достон яратган. Унга кўра, кўш шоҳли ҳукмдорнинг сочини олган сартаршор тезда ўлдириларди. Ахир, ҳукмдор ўз сирининг ошкор бўлишини истамаганда. Охир-оқибат, шоҳнинг сочини олган энг сўнгти сартаршор ҳам бу сирдан воқиға бўлғач, буни ҳеч кимга айтмасликка қарор қилиди. Аммо кунларнинг бирида у ҳам кимсасиз саҳрордаги суви куриган кукудка “ёрилиди”. Орадан йиллар ўтиб, ўша кукуддан унби чиқкан қамиш бир ошик чўпоннинг кўлида найга айланиди. Не ажабки, у чалган найдан нолакор наво эмас, сартаршонинг кукуд узра айтган ўша сири янграбди:

**Войдод, дунёлар шоҳи  
Искандарнинг бор шоҳи!**

Шу тарика асрлар оша сакланган сир бутун элга овоза бўлибди. Бу ҳикоятдан түғилган ҳулоса бир ҳикматни ёдимиизга солади: сирингни, ҳатто, қаламга ҳам айтма. У дарров бориб, қоғозга “сотади”.

**“Хакер”дан  
эҳтиёт бўлинг**

Кундадлик ҳәётимизнинг ажралмас қисмига айланган компььютер, уяли алоқа воситаси кўплаб имкониятлардан ташқари яна бир кулагилка эга: ошкор этилиши мумкин бўлмаган барча маълумотлар кодланади. Бу ҳам қайсида маънода сир сакламда демақдир. Дарвоке, бир неча код орқали яширилган сир ҳам хавфсиз, дегани эмас. Энг мукаммал ҳимояланган компььютер тизимини ёриб киравчи устаси фаранглар борки, биз уларни “ха-

кер” деб атаймиз. Ўзини дўст кўрсатиб, сиримизни билиб олиб, оғимиздан чалишга, обрўйимизни тўкишга интилувчи кишилар ҳам учрайди. Сиримиз фош бўлса, бу кимсалар дилдан кувонади.

— Инсон жамият аъзолари билан узвий алоқадорликда умр кечирали, — дейди фахрий педагог Олияхон Иброҳимова. — Ахборот алмашш жараёндан ўз фикрларимизни баён қиламиз. Албатта, ўз дарду ташвиши, кувончу шодлигини ким биландир бўлишгиси келган кишининг факат ўзига аён сири бўлади. Афсуски, оғзи бўшлик қилиб, хис-ҳаяжон оғушида у бу гапни кимгадир айтib кўяди. Ёки ўз сиримизни дўстимизга, яқин кишимизга айтамиз. Оиласа ота-она, мактабда ўқитувчи боланинг ишончли, катъиятили сирдоши бўлиши керак. Ўғил-қизларимизни ўзганинг сирини саклай билишга ўргатсан, келажакда улар панд еб қолишмайди.

**Идишининг  
сири қўчмасин**

Сир сакламоқ аслида бирёклимағазилатдек туюлса-да, унинг ўзига хос талаблари кўплигига сұхбатдошиларимиздан бирининг муҳозасини тинглай туриб, яна бир борма бўлдик.

— Сир “омонат” тушунчаси билан ўйнандир, — дейди “Шарқ” нашриёти бош муҳаррири ўринбосари Носиржон Жўраев. — Уни ошкор этиши кадим-қадимдан кораланиб, хиёнатта тенглаштирилган. Ишониб айтилган сирни тарқатмаслик ҳам диний, ҳам дунёвий таълимимда юксак маънавият белгисидир. Инсон зоти борки, унинг ўзига яраша маҳфий олами бор: айтиладигани, айтилмайдигани. Ўзининг руҳий, маший, ижодий сирларини кимгадир айтib, енгил тортадиган кишилар синалган сұхбатдош ва сирдоши танлагани маъкул. Сирдошик бобида омадим чопган. Менга ишониб айтилган сир ҳам, мен ишониб айтилган ҳам ишониб айтилган ҳам ишониб айтилган турбиди.

Үй-рўзгор буюмлари орасида сирланган ошхона анжомларига эътибор берганимисиз? Онам сирли идишлар аср-авайлаш, тушнирилар тайинларди. Сиртига бехос зарб етган идишнинг сири кўчиб, ўрни қорайиб қолади. Кўркига пурт теган буюм ўз-ўзидан хунукалашади. Сири фош бўлган кишини ҳам шу идишига ўхшатиш ўринли бўлса керак.

Матнавий етукликнинг муҳим белгиларидан бири, ўзаро инсонин муносабатларини боғловчи ришта ҳақида икки оғиз мулҳоза юритдик. Кўнгилда қолгани сир бўлиб қолсин. Сардор МУСТАФОЕВ, ЎзДЖТУ талабаси

# Фаройиб ҳайвонот боғлари

Ҳайвонот боғида қафасда ҳайвонлар эмас, инсонларнинг ўтиришига нима дейиз? Чилининг Ранкагу шаҳрида очилган «Safari Lion Zoo» ҳайвонот боғи маъмуряти бўққа ташриф буюрувчилар учун очиқ табиатда эркин юрган ўиртқичларни кучли пўлат панжара билан ўраган автобусда томоша қилиш имконигитини яратди. Очиги, ҳайвонлар сизнинг ёнингизга келиб, ўзи истаганидек ҳаракатланиши ҳайратланарли. Ҳатто, қанчалик ваҳимали бўлмасин, бунга қизиқадиган инсонлар талайгина. Айтиши жоизи, сайдерамизда бу каби ажабтовор ҳайвонот боғлари бисёр. Демак, дунёнинг энг сайдерамизда қизиқарли ҳайвонот боғларига гойибона саёҳат қиласиз.

## Энг эркин

Сингапур ҳайвонот боғи бу номга тўла муносиб. Богда ҳеч қандай кафас ва тўсиклар йўқ. Бу ердаги барча ҳайвонлар мутлақо эркин яшайди. Табиийки, зоополис ичидаги 2500 дан ортик ҳайвоннинг кочиб кетмаслиги учун барча хавфсизлик чоралар кўрилган. Жониворларни қизиқон томошабинлардан факат кўринимас деворларгина химоялаб туради. Ушбу гаройиб масканга йўлингиз тушгудек бўлса, ерда сурдариб юрган улкан, ялқов тошбакаларга кокилиб кетмаслик учун оёқ остига караб юринг.



Дарвоже, бу ерда жониворлар билан янада яқинроқ "дўстлашиш" имконияти бор. Орангутанлар оиласи билан ношута, тушлини лемурлар билан бўлишиш ёки жирафаларни кечки овқат билан сийлаш ҳар қандай кишияга бир олам завқ багишлади. Объект майдони ниҳоятда катта, бордию сиз 11 ҳудудга бўлинган ҳайвонот боғини бир кунда айланничиши уздаласангиз, бу билан бемалол мақтанишингиз мумкин. Богда ҳар куни ташкил этиладиган тунги сайдир таассуротлар истагидаги инсонлар учун айни муддао. Агар сиз ўзинингизни довораклида синаб кўрмоқчи бўлсангиз, ухолда, тунда ўиртқичлар тўла чангальзори электромобил ёрдамида сайдир қилиш имконияти кўлдан бой берманг.

## Энг прогрессив

Сан-Диего ҳайвонот боғи нафакат ҳудуди, балки ҳайвонларни замонавий парваришилаш усули билан ҳам дунёга машҳур. Махаллий зоологлар боғдаги 3700 та ҳайвоннинг хаёт тарзини янада яхшилаш ҳақида доимо бош котиради. Улар, ҳатто оқ, айнекларни қувонтириш учунгина бўққа бир неча тоннадеб кор келтиради. Жониворларга "уй" муҳитини яратиш мақсадида боғ ҳудудида 700 мингта яқин ўсимлик этишиширилади.



Бўққа ташриф буюрувчилар, айнеке пандаларга ишишибоз. Бу ёқимтот жониворларни овқатлананаётган вақтида кўриш учун уларни, аввало, бамбукзорлар орасидан излаш керак бўлади. Бордию боғни узок вақт сайдир кила олишингизга кўзингиз етмаса, ухолда, боғ ичидаги икки қаватли автобус ёки осма фуникулёр хизматидан фойдаланишингиз мумкин. Богда таби-

ти ва ҳайвонлар баландликдан янада мафтункор кўринади.

## Энг қадими

Венадаги Шёнброни ҳайвонот боғи Австрия императори Франц I фармонига кўра 1752 йили барпо этилган. 70 йил мукаддам боғнинг марказий павильонида монарх ҳар тонги нонушта қилишга одатланган бу жой шунчаки ҳайвонот боғи эмасди.



Хозир боғ ҳудудида 700 турга яқин ҳайвон бўлиб, улар орасидан Африка фили ва каркидидонча топширилган. Сибирь айик ва пандаларигача топширилган. Бонни сайдир этиши вактида барокко усулда кўрилган сўлим хиёбонда дам олиб, император павильонида бир қадаҳа қаҳва ичиш мумкин. Йўл-йўлай койнинг «хурликоси» — мовий канотли, қордек оппоқ товус-албиносга ҳурмат кўрсатиб, у билан саломлашиши ҳам унутманг.

## Энг совук

Рованиядаги Рануя ҳайвонот боғи Арктика музликларидаги деярли барча жониворларни учратиши мумкин. Ҳайвонот боғи деб атала-диган қалин кор қопланган иғна-баргли бу ўрмон Антарктидадан келтирилган ҳайвонлар учун ўз ўйин гап. Богнинг биринчи учи километрли йўлига ўрмон сўқмоқлари, иккичи қисмига эса тахта тушмалари бўйлаб ўтилади.



Ўрмонда гўё жимжитлик ҳукмрон, аммо дикқат билан кулок тутила, атрофдан шимол айининг беозор пишилаши ёхуд қалин кор катлами бўйлаб сирпанаётган кундузлар товушни эшилтилади. Завкли сайрни амалга ошириш учун ташриф буюрувчилардан иссикрок кийиниб олиш талаб этилади, холос. Ахир, Антарктида музликларни жониворлари учун кулагай ўтга совук ҳароратга инсонларнинг дош бериши мушкул. Кишики таътиф вақти ҳамда янги йил арафасида бўққа келувчилар сони янада ортади. Бу вақтда кизикувчилар учун корда юрадиган мини-машиналар ва бугу ёки итлар қўшилган чана-араваларни ижарага бериш хизмати йўлга кўйлади.

## Энг хилма-хил

Дунёнинг ҳеч бир ҳайвонот боғида Берлиндаги каби турфа хил

жонзотларни учратмайсиз десак, ишонаверинг. Берлин ҳайвонот боғида нақ бир ярим минг ҳайвон бор.



Туриш имконияти пайдо бўлади. Бироқ Малай оролларидан келтирилган дунёдаги энг кичик айнекларни томоша килиш учун уларни, аввало, тош паласалари орасидан излаш топишга тўғри келади.

## Энг завқли

Прага шаҳрида жойлашган ҳайвонот боғига борган инсон унинг гўзал ва хилми-хиллигини бир сўз билан тасвирлаб бера олмайди. 60 гектар худуддан иборат ҳайвонот боғида сайдерамизини барча бурчакларидан келтирилган 600 турдан зўйд ҳайвон парвариши килинади. Бог ҳудуди бир қанчада бўлимга ажратилган.

Иссик маъсумда бу масканни осма йўл бўйлаб томоша қилиш янада завқли. Экскурсиини машҳур «Индонезия чангальзори» павильонидан бошлаган маъкул. Бу ноёб иссиқнодан йўғон арқонимон ўсимликларга осилиб, у ёқдан бу ёқка сакрэйтган орангутланларни мароқ билан томоша қилиш мумкин. Бордию, кун қизириб юборса, пингвинлар павильонидан иссиқ тафтини босини имконияти ҳам бор. Бироқ сизни олдинда Африка саваннаси, хушманзара тепаликлар, ясси тоглар ва Амазонка ботоқоллиги кутаётганинги унутманг.

## Энг илмий

Лондон ҳайвонот боғи бундан иккя аср мукаддам илмий тадқиқотлар ўтказиши мақсадида ташкил этилган. Бугун Британия олимлари мовий атиргул сингари ноёб турларни сақлаб қолиши мақсадида муттасил изланишда. Ҳайвонлар ўзини ҳудуди ўз ўйидагидек ҳис этиши учун бог ҳудуди турли зоналарга бўлинган.

Богда сайдир килиш билан бирга, трубкузубноми гаройиб жониворларнинг озиқланишини кузатиш, термитларни овқатлантириши ҳамда кечки овқатни Шарқ кундузлари билан бирга тановул қилишга нима дейиз? Бу чинакам экзотиканинг ўзгинаси, шундай эмасми? Бироқ «Рептилиялар ўйининг дарзасидан карашга ошиқмаган маъкул, бунинг оқибати сизни кувонтирилишини аник.

## Энг экстремал

Австралия ҳайвонот боғи ташкил этилишида машҳур тимсоҳ овловчи Стив Ирвингин алоҳида ҳиссаси бор. Бу ўзининг гаройиб томошалари билан шуҳрат қозонган. Айниқса, боғнинг «Ҳайвонлар Колизей» деб ном олган кисмидаги нафойиши этиладиган илон ва тимсоҳлар ишироқидаги хавфли триклар кишиларни ҳайратта солмай қолмайди.



Үтқиртишили жониворлар шоу-томошасини кўриш вақтида, кўркувдан тиззалининг қалтирашига тайёр турваринг. Китъанинг опосум, кенгтуру ҳамда коала каби тинчликсевар ҳайвонлари эса янада диккатни тортади.

Айтиши жоизи, бу ерга ташриф бу ўрмонда кишилар баҳмалранг айнекларниң ёқимтоти хатти-хароқатларни томоша қилимай кетмайди. Вақти келиб аттаган қилмаслик учун. Осиё шерларини егулик билан сийлаш моникинна вомбатларни силаб, эркалаш ҳамда улкан тошбақалар билан суратга тушиш ҳақида ҳам унутманг. Булардан оладиган тасассурларингиз сизга бир умрга таътиди!

Иродда ТОШМАТОВА тайёрлади.

## Энг ёқимли

Ер юзида энг ёқимтоти жониворларни биласизми? Бу, албатта, пандалар. Бамбук кучкобал турган оқ-кора тусдаги момикинна айикнага кўзингиз тушган заҳоти, юзингизга беихтиёр табассум югради. Бордию, пандаларнинг яшаш жойи ва ҳаёт тарзига қизиқсангиз, ухолда, сизга шимолий Тайланддаги Чангмай ҳайвонот боғига боришини тавсия этишимиз.

Ўрмонда гўё жимжитлик ҳукмрон, аммо дикқат билан кулок тутила, атрофдан шимол айининг беозор пишилаши ёхуд қалин кор катлами бўйлаб сирпанаётган кундузлар товушни эшилтилади. Завкли сайрни амалга ошириш учун ташриф буюрувчилардан иссикрок кийиниб олиш талаб этилади, холос. Ахир, Антарктида музликларни жониворлари учун кулагай ўтга совук ҳароратга инсонларнинг дош бериши мушкул. Кишики таътиф вақти ҳамда янги йил арафасида бўққа келувчилар сони янада ортади. Бу вақтда кизикувчилар учун корда юрадиган мини-машиналар ва бугу ёки итлар қўшилган чана-араваларни ижарага бериш хизмати йўлга кўйлади.

## Энг хилма-хил

Дунёнинг ҳеч бир ҳайвонот боғида Берлиндаги каби турфа хил

2017-yil 26-iyul, № 59 (9020)

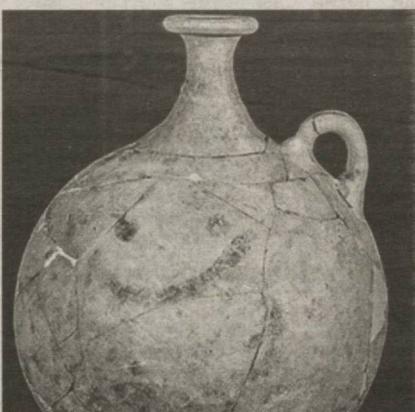
## "ҚАДИМИЙ СМАЙЛИК" ТОПИЛДИ

"The Independent" нашрида келтирилишича, Турция жанубидаги Газиантеп вилоятида 4000 йиллик кўзга топилди. Археологлар қазиб олган буюмда "қадимий смайлек" – кулиб турган инсон киёфаси акс этган.

Кулолчилик намунаси кўнга мақбара ичидаги 4 минг йил мукаддам ясалган бир қанча кундалик рўзгор буюмлари орасидан топилган. Ҳозирча оғзи тор, дастаси кичик кўздан ширин яхна ичимликларни сақлашда фойдаланилган тахмин килинмоқда.

— Бу, шубҳасиз, кулаётган чехра. Тасвир ушбу худуднинг қадимий кулолчилик саннати намуналаридан фарқ қиласи, — деди археологлар гурухи раҳбари доктор Николо Маркетти. — Мутахассислар билан бирга кузатиш жараёнда кўзада бошқа тасвир йўқ эканига ишонч ҳосил қўлдик.

Маълумотларга кўра, тоғилма Газиантеп археология музейининг экспозициялари қаторидан жой олади.



## ОҚСИЛ ВА УГЛЕВОДНИ БИР ВАҚТДА ИСТЕЙМОЛ ҚИЛИШ ЗАРАРЛИ

Америкалик олимлар оқсил ва оддий углеводларни (масалан, қанд) бир вақтда истеъмол қилиш организмнинг кувват балансига салбий таъсир кўрсатиб, ҳазм қилиш тизими ўзгариши ҳамда организмда ёт тўпланишига сабаб бўлишини маълум қилди. Тадқиқотчалари "BMC Nutrition" журналида чоп этилди.

Олимлар 23 ёш атрофидаги барчаси соғлом бўйган 13 аён ва 14 нафар эркалга кузатув олиб борди. Тажриба 24 соат мобайнида икки босқичда ўтказилди. Биринчи босқичда иштирокчиларга нонушта ва тушликка 15 фоизи оқсилдан иборат икки хил таом берилди. Кейинги босқичда таомнома таркибидаги оқсил миқдори икки карра оширилди. Мутахассисларнинг таъкидлашича, барча таомлар 17 грамм ёт ҳамда 500 килокалория озуқавий кийматга эга бир хил маҳсулотлардан тайёрланган. Бироқ тахминларга ойдинлик киритиш мақсадида иштирокчиларга исталган битта таом билан ширин ичимлик ичишига рухсат берилди. Сўнг мутахассислар маҳсус хонада килокалорияларнинг сарфланиши жараёнини кузатди.

Тадқиқотчиларнинг хулосаларига кўра, организм ширин ичимликлар билан тўплangan учдан ортиқ калорияни сарфлай олмайди. Оқибатда, моддалар алмашинишин учун зарур кувватнинг етишмаслиги ёғларнинг организмга сўрилиш жараёнини секинлаштиради.

## ХАЙВОН ОРГАНЛАРИ ОДАМ ТАНАСИДА "ЯШАЙДИМИ?"

"Smithfield Foods" компанияси одамларга кўчириб ўтказиш учун кишлоқ хўжалиги ҳайвонлари органдаридан фойдаланмоқчи эканни маълум қилди. Бу ҳақда "Science Alert" манбасида хабар берилди.

Мутахассислар трансплантация қилиш учун мос органларни ўтириш мақсадида ҳайвонларнинг ДНКсига ўзгартариш киритишини режалаштирган. Компания вакилларининг сўзларига қараганда, бу орқали биологик чиқиндилилар миқдорини камайтиришга эришиш мумкин. "Smithfield Foods" ўз фармациятида тиббиёт мусассаларини чўчқа органлари ва тўқималари билан таъминлашни йўлга кўйган.



Бугунги кунда ичакнинг шиллик пардасидан жаррохлик операциялари давомида қон ивиб қолишининг олдини оловчи антикоагулянт олиш учун фойдаланилмоқда. Шунингдек, биологик чиқиндилярдан диспепсия гипотеризни даволовчи воситалар тайёрланади.

Ҳайвон органларини инсон организмига кўчириб ўтказиша тўскинлик қилаётган муаммада ҳайвон генларининг вирусларга мойиллиги билан боғлиқ. Трансплантация жараёни мувафақиятли ўтиши ва органларнинг ишлаш қобилиятини саклаб қолиш учун ДНК фаолиятини тұтхатыб кўшиш талаад этилмоқда.

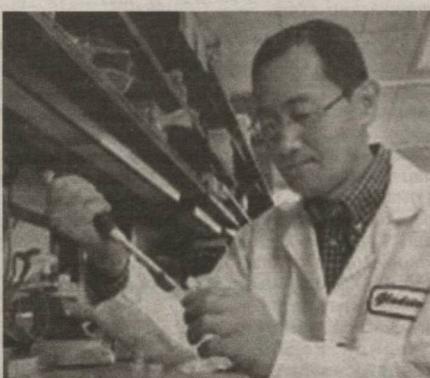
## САРАТОН НАНОЗАРРАЛАР ОРҚАЛИ ДАВОЛАНАДИ

АҚШдаги Фред Хатчинсон онкология илмий маркази олимлари иммун ҳужайралар ичига кириб, уларни саратонга қарши кураш учун фаоллаштира оладиган нанозарраларни яратди. Ушбу янгилик "Nature Nanotechnology" журналида босилди.

Тадқиқотчилар яратган нанозарралар чекловчи киммерия антиген рецепторлари(CAR)ни генга ўтказади. Бу оқсиллар маълум бир антигенлар (бегона моддалар) билан алоқа қила оладиган ҳамда Т-хужайраларни фаоллаштириш имконини берадиган антителаларни ўзига қамраб олади.

"CAR" организмга тушгандан сўнг лимфоцитларни саратон ҳужайралари билан курашига йўналтиради. Т-хужайраларни модификация қилиш учун уларни бемор организмидан ажратиб олиб, генетик тузилмалар ҳосил қилиш керак. Аммо нанозаррачалар одам танасига лимфоцит ядролари кириб, тарқалгандан кейингина киритилиши мумкин. Сўнг хромосомалар билан бир бутунликни ҳосил қилиб, антиген рецепторларни чеклашни бошлайди.

Олимлар Т-хужайраларнинг мухим қисмини қайта дастурлаш имконияти мавжудлигини аниқлаштириш мақсадида нанозарраларни синовдан ўтказди. Тажриба натижасида организмда лейкмия (қон саратон) мавжуд сичонкинг яшовчанини ўтрака 58 кунга ошиди. Бироқ, олимларнинг таъкидлашича, одамларда иммунотерапиянинг янги усулини синааб кўришдан олдин ҳали кўп изланишлар олиб бориши керак.



## ЭКРАН КЎРИШ ҚУВВАТИНИ СУСАЙТИРАДИ

Тоҳоку (Япония) университети олимлари экран олдида кўп ўтириш болаларнинг кўриш қобилиятини пасайтиришини аниқлагани "Lenta.ru" манбасида ёзилди.

Тадқиқотчилар 5 ёшдан 8 ёшгача бўйган 276 боланинг пешона тузилишини ўзгаришиб чиқиб, телевизорга ўта ружу кўйганларнинг манглай тузилишида катта ўзгаришлар юз беришини аниклади.

Тажрибада иштирок этган болалар ҳар гал та-наффусиз икки соатдан кунига 4 соат телевизор томоша қилган. Шундан кейин бола миясида ўзгаришлар МРТ (магнит резонанс томография) ёрдамида текшириб борилди. Мазкур жараёнда телевизор қаршисида кўп ўтирган бола мия олд қобигида кўкимтири модда тўпланиши кузатилган. Ҳолбуки, миянинг меъёрий ривожланиш шароитида қобиқда кўкимтири мадда камайиб бориши лозим.



Олимларнинг сўзларига кўра, мия олд қобигида кўкимтири мадданинг кўлпайиши бола интеллектига, хусусан, атрофдагилар гапини таҳлил этиш, сўзлар маъносини англаш ва уларни эслаб колиш қобилиятига салбий таъсир кўрсатади. Шу боис мутахассислар болаларнинг экран қаршисида ўтиришини тартибли равишида мунтазам назорат қилиш зарурлигини таъкидлашмоқда.

**Ирода ТОШМАТОВА, Дилшод РЎЗИКУЛОВ,  
Эъзоза НАЖИМОВА тайёрлади.**

Тошкент давлат аграр университети томонидан 2012 йилда Раҳмонов Элдуст Исакулович номига берилган В №635107 рақами бакалавр дипломи йўқолганилиги сабабли бекор қилинади.

## Сувчечакдан эҳтиёт бўлинг!

Кизасининг боячадан инжикланиб келганини сезган она "хар доимги хархасаси" деб унчалик аҳамият бермади. Олдига ўйинчоқларини тўкиб берди-да, одатий рўзгор ишларига кўмилиб кетди. Овқатни тайёрлаб бўлиб, қизидан хабар олгани хонасига кирса, у гиламга узала тушиб ётиб олиди, юзи лов-лов ённати, тана ҳарорати баланд, бола боякиши тинмай ҳансарарди, лаблари куруқшаб кетсан. Унинг бу ҳолатини вахимага солди. Бу қайси касалликнинг аломати экан.. Дарҳол патронаж ҳамширасига телефон қўлган она ҳаял ўтмай оиласи поликлиникага ажратилган "Дамас" автомашинасини кутуб олди. Шифокор ҳамшира билан маслаҳатлашиб, беморни зудлик билан юқумли касалликлар шифононаси олиб кетишга қарор қўлди. Стационар даволаш мусассасида қизчани синчилаб кўздан кечирган мутахассис шифокор унга сувчечак касаллиги ташхисини қўйди.

Дарҳақиқат, болалар ўтасида сувчечак кўп учрайди. Ўтқири юқумли касалликлар турига мансуб сувчечак қандай симптомлар билан кечади? Бу алматлар кузатилса, қандай йўл тушиш керак? Ана шу саволлар билан Тошкент шаҳридаги 1-юқумли касалликлар клиник шифононаси бўлим мудири Ҳамида Махкамовага мурожаат этдик.

**— Касалликнинг илк даврида бемор ўзини қандай сезади?**

Бу касаллик асосан қиши, бахор, бальзан ё мавсумида болаларда кўпроқ учрайди. Болалигидан эмланмаган ўрта ўшдаги кишилар ҳам сувчечак хасталиги билан оғриши мумкин. Тиббий маданиятга тўлиқ эга бўлмаган кишилар эса уни аллергия ёки оддий тошма бўлса керак деб, ўзларича даволашга киришади. Беморнинг аҳволи оғирлашгандагина шифокорга мурожаат этиш даволаш жараёнини анча мураккаблаштиради, дардининг баъзи асоратлари колиб кетишига сабаб бўлади.

Сувчечакка Herpes virusida оиласига мансуб вируслар сабаб бўлади. У бироз иситмалаш, тери ва шиллик қаватларда тиник суюк-

лик тутувчи майда пуфакчалар тошиши билан намоён бўлади. Кўпинча, ўн ёшгача бўлган болаларни бу клиник белgilар bezovota қилади. Хасталикдан сўнг bemorlar баркарор иммунитет ҳосил бўлади. Сувчечакнинг яширин даври 14–15, бальзан 21 кунгача чўзилади. Касаллик юқандан кейин 11–21 (кўпинча 14) кунда илк белгилари пайдо бўлади. Бемор бўшашади, иштаҳаси пасайиб, боши оғрийди, ўйкусида безовта бўлади. Пуфакчалар кўпайиб, бора-бора бутун аъзо баданга тарқалади. Сувчи тошма қаттиқ қишишиб, bemorlarga азоб беради. Тошманинг бирламчи кўринишни майдадог (палупа) бўлиб, бир неча соатдан кейин пуфак (везикула)га айланади. Усти таранг, суюклиги эса тиникдир. Асосан, бошингт согли кисмиди, юз, кўкрак, елка, ёнбош, қорин соҳасида пуфакчалар пайдо бўлиб, тўрт-беш кун давомида кўлаяди. Батъизда улар оғиз шиллик қаватида, конъюнктива, кам ҳолларда ички аъзоларда тошиши мумкин. Тошма тошиши ҳарорат кўтарилиши билан кечади. Улар биринчи сутка оҳирига келиб курийди, бўшашади ва қов-

жираб қолади. Уч-беш кундан кейин пуфакчалар тошиши тўхтаб, тана ҳарорати ҳам меъёrlашибади. Тошмалар касалликнинг 1–3-ҳафтасига келиб камайиб кетади ва ўрнида икки-уч ойгача пигментли доғлар сақланиб туради, лекин чандиқ қолмайди.

**— Касаллик қандай юқади?**

Хасталикнинг олдини олиш учун болани, албатта, сувчечакка қарши эмлатиш лозим. Касаллик бошланнишидан, айниқса, пуфакчалар тошишиб келаётган пайдан то-

эритмаси билан bemorning оғзини хўлаб туриш керак. Лаббурчаклари бальзан ёрилиб, bemor оғзини очиша кийналади. Бу унинг овқатланишида муаммо туддирали. Ачишган жароҳат ҳаденгана битавермайди. Бундай пайдада bemorning lablari sariyef ёки sterillangan, doqlangan pahta ёғи суртиш, kўprok суюклик ичириш лозим.

**— Касаллик асорат қолдириши мумкини?**

Дардин даволашда гигиена қоидаларига риоя килиши жуда мухим. Бола қашиниб, терисини тирнаб

ички кийимлари ва чойшаб-ларини алмаштириб туриш, баданини тоза тутиш керак.

**— Овқатлантаришда нималарга эътибор бериш талаб этилади?**

Боланинг тўғри овқатланишига ҳар доимидан кўпроқ эътибор бериши керак. Иситма чиқиб турган пайдада у кўпичча овқатдан баш тортади. Касалликнинг клиник белгилари қўйинрок кечганда эса бальзан болаланинг меъда-ичак тизими фаолияти бузилади. Бемор қайт қилиши, ичи кетиши мумкин. Бу пайдада уни зўялаб овқатлантирмаслик лозим. Унга тез-тез сув ичириб турган афзал, чунки суюклик билан организм ювилади. Оғиз бўшлиги ачишиб, овқат ея олмай колса, bemor илиқини суюқ овқат ёки сабзавотлари эзилиб пишган шўрава, шовла ва бўтқалар, сабзат пореси, кисель беришини тавсия қиласиз. Нордон ва ачни таомлар, цитрус мевалар мумкин эмас. Беморнинг ичи котишиб кетади.

**— Касал ётган хонани дезинфекция қилиш шартми?**

Касаллик кўзғатувчиси ташки мухитта жуда чидамсиз ва заиф бўлиб, одам таисидан ташқарида тез ногубуд бўлади. Бемор ётган хонани шамоллатиб туриши ва xўл латта билан тозалаш киғоя. У билан мулокотда бўлган ака, ука, сингил уч ёшга тўлмаган бўлса, уни ҳам 10–15 кунгача бошқалардан ажратилган холда алоҳида парвариши килиниши ўзгатрага хавф туддирмасликнинг энг синаланган ўйлидир. Бу хасталикни бошдан кечираётган боланини таълим мусассасига маълум муддат юбормай туриш мақсадга мувофиқ. Сувчечак тошмалари кўз мугуз пардасида бўлса — кератит, томокда бўлса — ларингит, заифроқ болаларда зотилжам, лимфаденит, кулоджага тошмалар отит ривохланнишига ўйл очади. Нимонан ва иммунитети пасайган болаларда эса тошмалар ўрни йиринглаб, абцесс, сарамас, флегмона каби иккимачи йирингли касалликлар бошланиши эҳтимолдан холи эмас. Беморни ётқизиб,

**Асолат АХМАДКУЛОВА**  
сұхбатлашы.

## Salomatlik saboqlari

шиб кетгунича бўлган даврда юқиши хавфи юқори бўлиб, ўта эҳтиёткорлик зарур. Bemorni soғлом oила aъзоларида ажратиб кўйиш мақсадга мувофиқ. У йиташиб, гапиргандага ёки аксаурса, вируси ҳаво томомси орқали соғлом инсонга ўтади. Сўнг юқори нафас йўллари шиллик қавати орқали танага кириб, шу ерда кўпаяди, лимфа йўллари бўйлаб қонга ўтади ва шиллик қаватлар эпителийсиздаги ҳужайраларга бориб жойлашида. Суюклии сақловчи пуфакчалар юзага келади. Касаллик ўзига хос клиник кўринишни ва умумий контахилига кўра аниланади. Беморнинг ахволига қараб, шифонона ёки ўйда даволаниши шифокор ҳал қиласиди.

**— Беморнинг тана ҳарорати юқори бўлса, то шифокор этиб келгучица унга оила аъзолари қандай ёрдам кўрсатиши тавсия қилинади?**

Иссиги баланд бўлса, боланинг лаби ва оғзи тез-тез курийди. Оғзи куриса, каттарок ёшли боланинг ўзи ҳам сув сўрайди. Шундай иликроқ чой, қайнаган сув ёки 5 фоизли глюкоза

юбормаслиги учун тирноғини олиб туриш, кўлини доимо тоза тутиш, дока кўлқоп кийдириш зарур. Тошмага бир фоизли брилиянт кўки костелянка эритмаси суришининг зарари ўйк. Шифокор кўрсатмасига биноан, вирусга қарши дори воситалари ва симптоматик давор чоралари олиб борилади. Бемор охириги тошма тошгандан бошлаб б үнгача бошқалардан ажратилган холда алоҳида парвариши килиниши ўзгатрага хавф туддирмасликнинг энг синаланган ўйлидир. Бу хасталикни бошдан кечираётган боланини таълим мусассасига маълум муддат юбормай туриш мақсадга мувофиқ. Сувчечак тошмалари кўз мугуз пардасида бўлса — кератит, томокда бўлса — ларингит, заифроқ болаларда зотилжам, лимфаденит, кулоджага тошмалар отит ривохланнишига ўйл очади. Нимонан ва иммунитети пасайган болаларда эса тошмалар ўрни йиринглаб, абцесс, сарамас, флемона каби иккимачи йирингли касалликлар бошланиши эҳтимолдан холи эмас. Беморни ётқизиб,

## Taassuf

да назарда тутилган жиноятни содир этганинида айли деб лопди ва 3 йил муддатта озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинланди. Тайинланган жазо қаттиқ тартиби колонияларда ўталади ва И.Тўраев жазони ўташ жойида гиёҳвандлик касалликларидан мажбурий равишда даволанишига муҳтоҷлиги маълум бўлди.

Судда ўз айбига тўлиқ икрорлик билдирган бу шахс ёввойи ҳолда ўса-диган нашани ўйига олиб келгани, баргларини куритиш учун сақлаётганини тан олди. У қўлган ишидан пушаймонлигини айтиб, оиласи шароитини инобатга олиб, суддан енгиллик берини сўради. Суд унинг, гувохларнинг кўрсатмаларини тинглаб, жинонайиш хужжатларини ўрганиб чиқиб, Искандар Тўраевни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 276-моддаси 2-кисмнинг "а" банди-

**Гулозза ОТАҚУЛОВА,**  
Ўзбекистон Республикаси  
Адлия вазирлиги ҳузуридаги  
иҳтинослаштирилган "Адолат"  
нашириёти давлат корхонаси  
ходими

## Ўрганган кўнгил...

Гиёҳвандлик инсон учун тубсиз жарлиkdir. Шифокорларнинг таъкидлашига қараганда, сурункали равишда гиёҳвандликка берилгандарнинг аскариятида иммун тизими издан чиқиб, ҳаётдан эрта кўз юмади. Гиёҳвандлик воситаларига тобелиги юқори бўлган кимсаларда жиноятга қўл уриш — қотиллик, босқинчилик, талончилик, ўғрилик, фирибгарлик кабиларни содир этиш эҳтимоли кучаяди. Иродасизликка юз тутганлар охир-оқибатда гиёҳвандлик воситалари ёки психотроп моддалар истеъмол қилишига муккасидан кетиши, улар билан савдо қилганилк туфайли жинонайиш жавобгарлика тортишилаб оиласи, дўстлари, ишидан ажралши, фарзандлари мажруҳ туғилишига сабабчи бўлишига ҳаётдан кўплашиб мисоллар келтириши мумкин.

Искандар Тўраев ҳам гиёҳвандлик балосига йўлиқканлардан. У мукаддам бир неча маротаба судланган бўлишига қарамади, яна жиноятни йўлига кириди. Бу кимса дастлаб судланганида амнистия акти кўлланилиб, жазодан озод қилинган, иккинчи маротаба судланган, унга ахлоқ тутишини жазоси тайинланган. Учинчи маротаба судланган жиноятни тайинланган. Учинчи маротаба озодликдан чиққач, орадан кўп ўтмай, 2012 йили яна судланга-

нида, амнистия муносабати билан яна жиноятни ўташдан озод қилинди. Ичишилар бўлими ходимлари томонидан ўтказилган кенг қамровли "Тозалаш-антитеррор" таддбири давомиди. И.Тўраев яна қингир иш устида кўлга-

нида, амнистия муносабати билан яна жиноятни ўташдан озод қилинди. Ичишилар бўлими ходимлари томонидан ўтказилган кенг қамровли "Тозалаш-антитеррор" таддбири давомиди. И.Тўраев яна қингир иш устида кўлга-

2017-yil 26-iyul, № 59 (9020)

Байрам кунларни мухим саналар арафасида бадший гимнастика бўйича мураббий Малика Қовунбоевани мактаб спорт залидан топасиз. Бу галги тўғарак машгулотида у шоғирлари билан мустақиллигининг 26 йиллигига багишланган спорт мусобақасига қизғин тайёргарлик кўраётган экан.

## Спорт маликаларининг мураббийи



Машгулот тугаб, Малика қўзида қувонч ва қатъият ўти порлаған ўқувчилик билан илик хайрлашди. Шу тариқа эришилажак мусвафқиати сари яна бир одим ташланди, десак муболага бўлмайди.

— Ҳар бир ўқувчини галаба сари пухта тайёрлиш, руҳлантариш албатта ўз самарасини беради, — дейди Зангигота туманинаги 35-умумталими мактабининг жисмоний тарбия фани ўқитувчиси Малика Қовунбоева. — Узоқ йиллар мактабда ёш авлодга тълим-тарбия берган онам таҳжрибаси мисолиди бунга кўп бор амин бўлганманд. Ота-онам оиласидаги беш фарзанднинг ҳаммасини ана шу тахлил спорт билан мунтазам шуғуллантирган. Бундай мухитда доимо соғлом турмуш тарзи ҳукмрон бўлиши шубҳасиз.

Зангигота туманинаги 35-мактабда 17 йилдан бўён фаoliyat юритаётган мураббий ушбу таълим мусассасасида бадший гимнастика бўйича ташкил этилган «Спорт маликалари» тўғарагининг раҳбари, туман миёсида жисмоний тарбия фани бўйича тренер-ўқитувчи ҳамдир. Турли спартакиада со сорт мусобакаларида эришган ютуклари билан Малика ўқувчиларга намуна, ўрнак бўлиб келмокда. Жумладан, у ўтган йили ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши томонидан ўтказилган хотин-қизлар спартакиадасининг вилоят босқичида қиска масофаға юғуриши бўйича учинчи ўрин соҳиби бўлди, велосипед пойгасида ҳам маҳоратини кўрсатди. Тумандаги ўтказилган «Отам, онам ва мен — спорти оила» мусобақасида бир неча йиллардан бўён суринли ўрлинларни кўлга киритиб келаётди.

Хозир «Спорт маликалари» тўғарагига аъзо ўттизига якин ўқувчи-қиз устозидан спорт сирларини ўрганиб келмокда. Ўтган йили тўғарак аъзоларининг «Гимнастика барча учун» шиори остида ўтган туман ҳокими кубогини кўлга киритишида жонкурган мураббийнг алоҳида ўрни бор. Умидли шоғирдларидан Дилдора Суюнова, Гулзода Умаржонова, Сабоҳат Мираҳмедова ушбу нафис спорт тури бўйича вилоят миёсидағи беллашувларда зафар кучмокда.

Дарҳақиқат, спорт турлари орасида бадший гимнастика қизларининг қатъиятили, ироадали ва жисмонан соғлом бўлишига катта ёрдам беради. Ёш авлодга тълим-тарбия бериб келаётган мураббийга бу йўлда зафар тилаймиз.

**Хилола ХОЛХЎЖАЕВА**

Зангигота тумани

**Балтабаев Улугбек Нарбаевичнинг 02.00.17 — Қишлоқ ҳўжалик ва озиқ-овқат маҳсулотларига ишлов берниш, сақлаш ҳамда қайта ишлаш технологиялари ва биотехнологиялари (техника фанлари) ихтиносология бўйича «Омиҳта ем ишлаб чиқарни технологиясини тақомиллаштириши мавзусидаги ихтиро патенти асосида фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини берниш бўйича тақдимоти Тошкент кимё-технология институти ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.T.04.01 раҳамли илмий кенгашининг 2017 йил 5 август куни соат 10:00 даги мажлисисида бўлиб ўтади.**

**Манзил:** 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 32-й. Тел/факс: (+99871) 244-79-20; e-mail: tkti@mail.uz.

**Вафаев Ойбек Шукурлаевичнинг 02.00.14 — Органик мoddalar va улар асосидаги материаллар технологияси (техника фанлари) ихтиносология бўйича «Янги самарали депрессор присаджаларни синтез қилишинг илмий асосларини яратиш ва уларни нефть маҳсулотлари хусусиятларини модификациялашда қўллаш» мавзусидаги ихтиро патенти асосида фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини берниш бўйича тақдимоти Тошкент кимё-технология институти ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.T.04.01 раҳамли илмий кенгашининг 2017 йил 5 август куни соат 11:00 даги мажлисисида бўлиб ўтади.**

**Манзил:** 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 32-й. Тел/факс: (+99871) 244-79-20; e-mail: tkti@mail.uz.

## Ёш дзюдоҷиларимиз Осиёда биринчи

Ўзбекистон терма жамоаси дзюдо бўйича ёшлар ўртасидаги Осиё чемпионатида умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллади.

Жорий йилнинг 13-16 июль кунлари Бишкек шаҳрида дзюдо бўйича ёшлар ва ўсмиirlar ўртасидаги Осиё чемпионати ўтказилди. Мусобақанинг дастлабки иккни кунида қитъя чемпионати ёшлар ўртасидаги ташкил этилди. Унда ҳамюрларимиз мусвафқиати иштирок этиб, 3 тадан олтин ва кумуш ҳамда 6 та бронза, жами 12 медаль билан умумжамоа ҳисобида фахрли биринчи ўринга сазовор бўлди.

Жанубий Корея терма жамоаси аъзолари 3 та олтин, 1 та кумуш ва 2 та бронза медаль билан иккичи, мебон жамоа эса 2 та олтин, 6 та кумуш ва 7 та бронза медаль билан учинчи погонадан ўй олди.

15-16 июль кунлари ўсмиirlar қитъя

чемпионатида татамига чиқди. Ушбу бахсларда муносиб иштирок этган термамиз вакиллари жами 10 та медалга сазовор бўлди. Уларнинг 2 таси олтин, 5 таси кумуш ва 3 таси бронза медалларидир. Дзюдо ватани хисобланган Япония термаси 5 та олтин ва 6 та бронза медаль билан биринчи ўринни кўлга киритган бўлса, Жанубий Корея терма жамоаси вакиллари 3 тадан олтин ва кумуш ҳамда 2 та бронза медаль билан иккичи ўринга сазовор бўлди. Қозогистонлик дзюдоҷилар эса 3 та олтин, 1 та кумуш ва 5 та бронза билан шоҳсупанинг учинчи ўринни банд этди. Натижада терма жамоамиз умумжамоа ҳисобида тўртничи ўринни эгаллади.

Шу тариқа Осиё чемпионатида терма жамоамиз аъзолари ҳар иккala ёш тоифасида жамғарган медаллар сони 22 тани ташкил этди.

**МУХБИРИМИЗ**

## Паралимпиячиларимиздан рекорд натижалар

**Буюк Британия пойтахти Лондонда ўтказилган паро-атлетика бўйича жаҳон чемпионатида ҳамюрларимиз 3 та олтин, 4 та бронза медалга сазовор бўлди.**

Жорий йилнинг 14-23 июль кунлари бўлиб ўтган ушбу нуғули мусобақада 1050 нафар спортчи 213 та медаллар жамланмаси учун кураш олиб борди.

Жаҳон чемпионатининг иккичи куни терма жамоамиз аъзоси Ҳусниддин Норбеков диск улоқтириши бўйича 54,73 метр натижага билан биринчи ўринни эгаллаб, иккичи бор жаҳон чемпиони унвонини кўлга киритди. Ядро улоқтиришда эса шоҳсупанинг иккичи поғонасини банд этди.

Яна бир ҳамюрларимиз Дониёр Солиев делегациядан ҳисобида 3 та олтин медални кўшиб кўйди. Эрқаклар ўртасида узунликка сакраш бўйича баҳсларда ишти-

рок этган Дониёр олтин медалга сазовор бўлди ва 7,18 метр натижага билан Осиё рекордини янгилади. (Осиё рекорди 2015 йили Қатарнинг Доҳа шаҳрида бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида хитойлик Чен Минг Ю томонидан 7,07 метр натижага билан ўрнатилган эди). Мусобақада иккичи ўринни швейцариялик Тобиас Жонсон (6,99 метр) эгаллаган бўлса, 3-урин 6,77 метр натижага кайд этган бе-ларуслик Сергей Бурдуковга насиб этди. Таъқидлаш жоизки, узунликка сакраш мусобақасида Паралимпия ўйинлари чемпиони ва рекордчиси Хилтон Лангенховен (Жанубий Африка) сингари жаҳоннинг кўзга кўринган, энг кучли спортчилари ўз

маҳоратини синовдан ўтказди.

Терма жамоамиз вакили Александр Свеченников енгил атлетиканинг найза отиш йўналишида 71,01 метрлиги натижани қайд этиб, жаҳон рекордини ўрнатди.

Аёллар баҳсида ҳамюрларимиздан Соғия Бурхоновага диск хамда ядро улоқтириш бўйича биройла иккита кумуш медаль насиб этган бўлса, наиза улоқтириши бўйича иккичи ўринни Нозима Каюмова жамғармамизга яна бир кумуш медални кўшиб кўйди.

Якунда ўзбекистон делегацияси таркибида қатнашган 7 спортчидан 5 нафарига шоҳсупага чиқиши насиб этди. Миллий терма жамоамиз аъзолари жами 7 та медални кўлга киритиб, иккита рекорд натижани қайд этиди.

**Дилишод РЎЗИКУЛОВ,  
“Ma'rifat” мухбири**

**Тажибаев Сойиб Самижоновичнинг 13.00.04 — “Жисмоний тарбия ва спорт машғулотлари назарияси ва методикаси” ихтиносология бўйича “Ёш боксчиларни тайёрлаш тизимида ҳаракатли ўйинларни қўллаш методикаси” мавзусидаги фалсафа доктори (PhD) диссертацияси ҳисомаси. Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институти ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.Ped.28.01 раҳамли илмий тарбия институти ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.27.06.2017.K/T.35.01 раҳамли илмий даражалар берувчи илмий кенгашининг 2017 йил 28 июль куни соат 11:00 даги мажлисida бўлиб ўтади.**

**Мансиз: Тошкент шаҳар, Оқжўргон кўчаси, 2-й. Тел.: (0-371) 268-08-58; e-mail: usgjfk@mail.ru.**

**Турдиалиев Умид Мухтаралиевичнинг 02.00.13 — Ноорганик моддалар ва улар асосидаги материаллар технологияси ихтиносология (техника фанлари) бўйича «Бентонит гиллари қўшимчаси билан модификациялаштирилган аммиакли селитра олиси технологиясини ишлаб чиқиши» мавзусидаги фалсафа доктори (PhD) диссертациясининг ҳисомаси. Умидий ва ноорганик кимё институти ва Тошкент кимё-технология институти ҳузуридаги DSc.27.06.2017.K/T.35.01 раҳамли илмий даражалар берувчи илмий кенгашининг 2017 йил 4 август куни соат 10:00 даги мажлисida бўлиб ўтади.**

**Мансиз: 100170, Тошкент шаҳри, Мирзо Улугбек кўчаси, 77-а уй. Тел/факс: (0-371) 262-56-60, 262-79-90; e-mail: ionxanruz@mail.ru.**

